

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

OKUMA-YAZMAYA HAZIRLIK

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Milli Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. OKUMA-YAZMA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	3
1.1. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Tanımı ve Önemi	3
1.2. Okuma-Yazmaya Hazırlık İle İlgili Bazı Kuramlar	5
1.3. Okul Öncesi Dönemde İlk Okuma ve Yazmaya Hazırlayıcı Ön Yeterlilikler	7
1.3.1. Okuma Becerisinin Gelişimi	8
1.3.2. Yazma Becerisinin Gelişimi	9
1.4. Okuma-Yazmaya Hazırlıkta Önemli Noktalar	10
1.5. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	10
1.5.1. Kavram Geliştirici Oyuncaklar	10
1.5.2. Kavram Geliştirici Çalışmalar	11
1.6. Bilgisayar ve Eğitim	18
UYGULAMA FAALİYETİ	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	24
2. OKUMA-YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI HAZIRLAMA	24
2.1. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar	24
2.2. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Özelliklerine Uygun Araç Gereçler	28
2.3. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İçin Etkinlikler Hazırlamak	30
UYGULAMA FAALİYETİ	46
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	48
MODÜL DEĞERLENDİRME	49
CEVAP ANAHTARLARI	51
KAYNAKÇA	54

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL/MESLEK	Erken Çocuklukta Öğretmen Yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları
MODÜLÜN TANIMI	Çocukların gelişim özelliklerine göre okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını seçme, hazırlama ve uygulama ile ilgili bilgi ve becerileri kapsayan öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları için etkinlikler hazırlamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında, okuma-yazmaya çalışmalarına hazırlık yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını seçebileceksiniz.2. Uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan eğitim odaları Donanım: kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano tepegöz, asetat, fotoğraflar, Cd, VCD, bilgisayar donanımları, VCD, DVD, televizyon, projeksiyon Legolar, yapbozlar, çeşitli kavram geliştirici eğitici oyuncaklar, eğitici kitaplar, zekâ geliştiren oyunlar
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Çocuk gelişimi ve eğitiminde, erken çocukluk eğitimi önemli bir yer tutar. Öğrencilerin çeşitli durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini Türk Milli Eğitimi'nin amaçları gösterir. Bu amaçlar okullara göre programlara konulmaktadır. Öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak amaçları somut ve gerçekleştirilebilir eğitim hedeflerine çevirir. Davranış bilimlerinde yapılan araştırmalara göre öncelikle çocuğun problem çözme yeteneğinin geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları algılayabilme, dikkatlerini toplama, kelime dağarcığını arttırma, sözlü anlatımlarına teşvik etme, el ve göz koordinasyonlarını, kalem kullanma becerilerini geliştirme, eşleştirebilme, değişik ilişkiler kurabilme, gruplama, sıralama, eksik tamamlama ve karşılaştırma yapabilme gibi zihinsel işlevleri kolaylaştıracak etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikler öğretmenin çocuğu tanımasıyla başlayan, bireysel ve küçük grup çalışmalarıyla gerçekleşen faaliyettir. Bu dönemde çocukların ilkokulla hazırlık yapmaları, erken çocukluk eğitiminin toplumsal amaçlarından biridir. Okulda düzenlenen öğrenim yaşantılarıyla öğrencilerin gelişimi arasında olumlu bir ilişki vardır. Erken çocukluk eğitiminde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları önemli bir yer tutar.

Bu modülde çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını tanıyarak seçebileceksiniz. Ayrıca bu etkinliği hazırlama ve çocuklara uygulayabilme becerisi elde edeceksiniz. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarıyla ilgili verilen örnek etkinlik ve araç gereç rehberliğinde, siz de yaratıcılığınızı kullanarak uygun etkinlik seçmek, hazırlayabilmek, uygulayabilmek için yeni bilgi ve beceriler kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazanacağınız bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını seçebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan çocukların okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarıyla ilgili özelliklerini, etkinliklerini, gözlemleyerek; gözlemlerinizi fotoğraflar ve kamera çekimleriyle destekleyerek bilgisayar ortamında bir sunuş oluşturacak şekilde bir rapor haline getirerek edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınıza sunarak paylaşınız.

1. OKUMA-YAZMA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1.1. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Tanımı ve Önemi

Küçük ya da büyük gruplar halinde gerçekleştirilmesi önerilen etkinliklerdir. Çocukların ilgi ve gelişim özellikleri dikkate alınarak bireysel olarak da hazırlanabilir.

İlkokula hazırlık çalışmaları; çocukların anaokuluna devam ettiği süre boyunca (3-5 yaş) sosyal, duygusal, psiko-motor, bilişsel, dil ve öz bakım becerileri gibi tüm alanlarda eşit şekilde desteklendiği çalışmaların bir bütünüdür. Bu alanda yapılacak çalışmalar çocuğun anaokuluna başladığı ilk günden itibaren tüm gelişim alanlarını kapsamlı ve birbiri üzerine eklenerek gitmelidir. Çocuğun bir beceriyi tam anlamıyla kazanabilmesi için uzun yıllara ihtiyaç vardır. 3-5 yaş programının bütünü aynı zamanda ilkokula hazırlık programıdır. Okul olgunluğu ancak bu şekilde kazanılabilir.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ilköğretime hazırlık çalışmalarının içerisinde yer alan ve çocukların ilköğretime geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Asla okuma ya da yazma öğretmek amacıyla taşımamaktadır. Programda okuma ve yazma öğretimi yoktur. Harfleri göstermek ve harfleri yazdırmak da yoktur.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları sadece masa başında yapılan kitap/kavram/çizgi çalışmaları olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, bu çalışmalar birçok farklı etkinlik türü ile (sanat, drama, müzik, oyun vb.) gerçekleştirilmelidir.

Okul öncesi eğitimde amacımız, çocuklara okuma ve yazma öğretmek değil onların ilköğretimde okuma ve yazmayı hızlı öğrenebilmesi için gereken ön becerileri kazandırmaktır. Çocukların öncelikle, okuma-yazmanın gerekliliği ve gerçek yaşam ile ilişkisini anlamaları önemlidir. Böylece çocukların, okuma-yazmaya ve okula karşı olumlu bir algı geliştirmeleri desteklenecektir. Okuma-yazma için farkındalık yaratmak ve heveslendirmek yapılacak çalışmaların amacına ulaşabilmesi açısından son derece önemlidir.

İlkokula hazırlıkta temel olan becerilerin gelişimini desteklemeye yönelik çalışmalar:

- Görsel Algı Çalışmaları: El-göz koordinasyonu, şekil-zemin ayrımı, şekil sabitliği, mekânda konum, mekânsal ilişkiler, hız, vb.
- İşitsel Algı Çalışmaları (Fonolojik duyarlılık): Dinleme, konuşma, sesleri hissetme, ayırt etme, aynı sesle başlayan ve biten kelimeler üretme vb.
- Dikkat ve Hafıza Çalışmaları: Benzerlikleri ve farklılıkları bulma, akılda tutma, hatırlama vb.
- Temel kavram çalışmaları (Program kitabındaki kavram listesinde bulunan ve diğer gerekli görülen kavramlar ile ilgili çeşitli çalışmalar)
- Problem çözme ve tahmin çalışmaları
- Kalem kullanma ve el becerisi çalışmaları (kalemi doğru tutabilme, kalem kontrolü ve doğru kullanabilme, bunlara ek olarak çizme, boyama, kesme, katlama, yoğurma, yapıştırma vb.)
- Özbakım becerilerini geliştirme çalışmaları
- Güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmaları
- Sosyal-duygusal olgunluk geliştirme çalışmaları
- Okuma-yazma farkındalığı ve motivasyon geliştirme çalışmaları
- Duyu eğitimi çalışmaları
- Nefes ve ritim çalışmaları vb.

Okul öncesi dönemde okuma ve yazma farkındalığı kazandırmak önemlidir. Temel eğitimde okuma ve yazmaya karşı pozitif bir tutum geliştirmesi açısından önemlidir.

Günümüzde eğitim sistemimiz üstlendiği eğitim hedefleri bilimsel kurallarla ve sağlıklı yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Eğitim sistemimizde temel eğitimin birinci basamağının başlangıcı olan erken çocukluk eğitiminde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, öğrencilerin bireyselleşmesini sağlar. Bireyselleşme; çocuğun kalıtımla getirdiği özelliklerinin, elverişli bir çevre düzenlenmesiyle, karmaşık ancak dengeli bir etkileşimle oluşturduğu gelişimsel özelliktir. Erken çocukluk döneminde okumaya ve yazmaya hazırlık çalışmalarında edinilen bilgi veya beceriler yoluyla zihinsel faaliyetler artar. Böylelikle çalışmalarda edinilen bilgi ve beceriler, çocukta kabul görerek davranışlarında gözlenerek alışkanlık oluşur. Öğretmenin hedefine uygun bir davranışın çocukta olması gerçek anlamda “öğretimi” sağlar. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukta sağlıklı öğrenmeyi

gerçekleştirmesi için yaşamın içine girerek çeşitli gözlem ve alıştırma deneyleri yapmaları gerekir. Bu nedenle okul öncesi eğitim programlarında öğretmen mesleki bilgisi ve anlayışıyla çocuklara bu konularda da deneyim zenginliği kazandırabilir.

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında öğrenim ortamı, okulun her yanı olarak düşünölmelidir. Ancak çocukların sınıf dışındaki gözlem ve etkinliklerinde öğrenim yaşantılarını düzenlemede gözlem, rehber olmalıdır. Çocuğun yazması, zihinsel gelişmesinin yanı sıra göz-el koordinasyonuna, parmak kaslarının ve kemiklerinin gelişiminin tamamlanmasına bağlıdır. Doğru dürüst yazı yazmadan önce çocuğun elinin işaretleri çizecek yetenekte olması gerekir. Çocukları okumaya yönlendirme işine öğretmen en elverişli zamanda başlamalıdır. Önceleri çocuklar başkalarının yazdıklarına pek ilgili göstermeyebilir. Öğretmen eğitimin bütünselliği kapsamında, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlarsa ve uygulayabilirse çocukta deneyim zenginliği oluşturulabilir.

Çocuk okumanın ne demek olduğunu, bir beyaz kâğıt üzerinde çizmeye, işaretlemeye başladığında, düşüncelerinin konuşmada olduğu gibi, zamanla yazıya dönüşeceğini kavrar.3-6 yaş çocuğu için düzenlenecek okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları onun fizyolojik olarak olgunlaştığında ve hazır olduğunda uygulanmalıdır. Böylece çocuğun tüm gelişim alanlarına katkıda bulunularak, çocuğu sosyal çevreye hazırlarken, çevresindeki olayları tanımalarına da imkân verir.

1.2. Okuma-Yazmaya Hazırlık İle İlgili Bazı Kuramlar

Thorndike (Torndayk) in deneme yanılma yoluyla öğrenme yöntemi, çocukluk yıllarında büyük önem taşımaktadır. Thorndike' a göre birey, herhangi bir konuyu, sürekli olarak deneme yanılma yaparak öğrenir. Bir problem karşısında, birey akla gelebilecek bütün yollara başvurur. Bu tür öğrenmede pek çok uyarın bulunmaktadır. Sınama yanılma yöntemiyle öğrenmede birey her defasında başarıya götüren denemeleri tekrar ederek başarıya götürmeyen denemeleri de bırakarak problemini çözer.

Sınama yanılma öğrenmesi, iki biçimde kullanılır;

- Direktiften yararlanarak
- Taklitten yararlanarak

Direktiften yararlanma konusunda şu deney yapılmıştır:

“İki grup öğrenciye kısa sözcük veya sayılar gösterilmiştir. Bunlardan I. gruba bunları öğrenmeleri söylenmiştir. II. gruba ise hiç bir şey söylenmemiştir. Sonunda her iki grup da aynı şeylere baktıkları halde II. gruptakiler, I. gruptakiler kadar öğrenmemiştir. Kendilerine niçin böyle olduğu sorulunca öğrenmeleri için hiçbir şey söylenmediğinden yalnızca baktıklarını bildirmişlerdir.”

Bu deneyden anlaşılacağı gibi öğrenmenin gerçekleşmesi için mutlaka ne yapılacağını bilmenin önemi belirtilmektedir.

Sınama yanılma öğrenmesinin ikinci tipi “taklit yöntemiyle öğrenme” de çocuk tepkilerini bazen rastgele, bazen de bilinçli olarak seçebilir. Öğretmen, özellikle çocuğu başarıya götürecektir, ilk öğrenmedeki “pekiştirilmiş” tepkilere dikkati çektiğinde, çocuk konuyu daha çabuk öğrenmektedir.

Gestalt psikologlarından Köhler’in deneyleri, “kavrayış öğrenmesine” ilgiyi arttırmıştır. Köhler’in deneyine konu olan şempanzenin iki bambu ağacını birleştirerek muza erişmesi şempanzenin zekâ belirtisi yanında, psikologları “birbirine kavrama” veya “kavrayış”ın bir öğrenme türü olabileceğini düşündürmüştür. Ancak başka deneylerde, bunu doğrulayamamıştır. Daha sonraki deneylerde, küçüklüğünde değnek veya bambu çubuğu göremeyen şempanzeler aynı davranışı gösterememiştir. Başka bir deneyde değnekle oynamaya izin verilen şempanzelerin, hepsinin sorunu çözdüğü görülmüştür. Bu deneylerden anladığımız, zihinsel faaliyetlerin oluşabilmesi için mutlaka etkinliklere gereksinim olduğudur. J. Piaget’in zekâ ile ilgili düşünceleri yukarıdaki fikri kısmen desteklemektedir. “Kavrayışla Öğrenme” bireyin eğitiminde oldukça önemlidir. Okulun asıl amacı, çocuğa böyle bir yeti kazandırabilmektir. Bu fikrin eğitiminde uygulanması çocuğun günlük yaşantısında çokça yaşantıya ihtiyacı vardır. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını sürekli uygulamak, çocuğun birçok bilgiyi edinmesini sağlar. Kavrayışla öğrenme de bol yaşantı edinilerek bireyde bir hazırlık olur. Eğer hazırlık yoksa kavrayışla öğrenme de olmaz.

Bütün öğrenmelerde olduğu gibi “kavrayış”ta da duyu organlarının yardımıyla edinilen bilgilerin önemi tartışılmazdır. Çocukta bu bilgiler ne kadar çok ise zekâ gibi diğer etkenler de eşitse “kavrayış” da çok olacaktır. Aslında çocuk birçok şeyi bir arada öğrenmektedir. Öğretmen tek bir şey öğrettiğini zannederken, çocuk başka şeylerde öğrenir.

Çocuk, öğrenmesinde iki veya daha fazla duyu organını kullandığında sonuç daha iyi olur. Tek taraflı öğrenme şeklinde yalnız okuma ve dinleme söz konusudur. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında geliştirilecek projeler yardımıyla kavrayış öğrenmesine de imkân verilir. “Sorun çözme” yöntemiyle bilinçli ve düzenli düşünme, akıl yürütme yeteneğini arttırarak aynı zamanda kavrama yetisi de gelişmektedir. **Etkili öğrenmede konunun anlamlı oluşu:** J. Dewey’in ortaya koyduğu gibi öğrenmenin etkili olabilmesi için önemli koşullardan biri öğrenilecek konunun “anlamlı” olmasıdır.

Anlamlı ve anlamsız materyallerin öğrenilmelerine ilişkin bir araştırmaya göre materyalin anlamlılığı arttıkça öğrenmenin de daha kalıcı ve etkili olduğu görülmüştür. Öğretimde olaylar ve bilgiler düzenli, planlı bir şekilde olmalıdır. Bu durum hem öğretmen anlatırken hem de yazılı kaynaklar hazırlanırken böyle olmalıdır. Çeşitli örneklerden, olaylardan başlayarak, çocuğa düşünme olanakları verilmeli ve sonuç niteliğinde bir fikri çocuğa çıkartmalıdır. Guilford’un yapmış olduğu bir araştırmaya göre, düzenli veya sıralı nesne ya da durumları öğretmenin çok kolay olduğunu ve akılda kaldığını ortaya koymuştur. Düzen ve plan, çocuğun öğrenmesinde en temel koşuldur, okuldaki öğrenim materyali buna uygun olduğu takdirde eğitsel değer taşır. Çocuk okuma-yazma hazırlık çalışmalarında da kendi hızına göre öğrenirse en etkili biçimde öğrenir.

Resim 1.1: Okumaya yazmaya hazırlık çalışmaları

1.3. Okul Öncesi Dönemde İlk Okuma ve Yazmaya Hazırlayıcı Ön Yeterlilikler

Okuma-yazma becerisinin oluşumu aşağıdaki unsurları içermektedir:

- Okuma-yazmayı öğrenme hayatın ilk yıllarında başlar.
- Okuma ve yazma çocukta aynı anda ve karşılıklı olarak gelişir.
- Bir şeyleri gerçekleştirmek için okuma ve yazmanın kullanıldığı gerçek yaşam koşulları okur-yazarlığı geliştirir.
- Çocuklar okur-yazarlığı aktif olarak öğrenirler.
- Çocuklara bir şeylerin okunması küçük çocukların okur-yazarlık gelişiminde rol oynar.
- Okuma-yazmayı öğrenme gelişimsel bir süreçtir.

Çocuklarda okuma-yazma becerilerinin gelişimini desteklemek için;

- Çocukların okuma kurallarını, eğitim dilini, okur-yazarlıkla ilgili kavramların gelişimini desteklemek amacıyla bireysel ve grup çalışmalarına etkin bir şekilde katılmasına imkân veren çalışmalar planlamak,
- Erken dönem okumanın ve yazmanın temelini oluşturan resim ve yazı kavramlarıyla ilgili çalışmalara yer vererek çocuklarda bu bilinci oluşturmak,
- Çocukların sesler ve harfler arasındaki ilişkiyi kavramalarında önemli adımlar olan fonolojik bilinci (kelimelerin seslerden oluştuğu anlayışı) ve fonolojik ayırım bilgilerini (sesleri kelimelerden nasıl ayrıldığı ve bir araya geldiği anlayışı) geliştirmek,
- Düşüncelerin ve deneyimlerin yazıyla nasıl temsil edilebileceğini anlatmak amacıyla çocukların yaptıkları çalışmalarını anlatırken bunları yazarak model olmak,
- Çocukların metni anlamalarının temelini oluşturacak öykü ve anlatım özelliklerini anlamalarını sağlamak,
- Kitap paylaşarak ve öykü deneyimleri vasıtasıyla çocuklarda erken okuma ve yazmaya karşı olumlu bir tavır geliştirmek önemlidir.

1.3.1. Okuma Becerisinin Gelişimi

Okuma, bir görsel motor semboller serisini, sözlü veya sözsüz olarak ses dizilerine çevirme süreci olarak tanımlanabilir. Okumaya hazırlık, çocuğun okumaya başlamak için gerekli tüm bilgi ve becerilere sahip olması anlamını taşır.

Okumayı öğrenme, yazma ve imla, duyarlar arası yolların iyi bir şekilde işleyişini, motivasyonel olgunluğu, benlik kontrolünü ve kas kontrolünü gerektirir. Çocuklar, okumayı değişik yaş ve aşamalarda öğrenirler.

Çocuğun kitaplara duyduğu ilgi okul öncesi dönemde dil ağırlıklı etkinliklere yer verilerek zenginleştirilmiş deneyimlerle yaşamın ilk yıllarında başlar. Ona okunan öyküler, söylenen şarkılar, mırıldanılan çocuk şiirleri/melodilerinin tümü çocuğun konuşma ve yazma diline duyduğu ilginin gelişmesine yardımcı olur. Bu tür etkinlikler de ileriki okuma becerisinin temellerini oluşturur

Yapılan araştırmalar insanların konuştuklarından daha hızlı düşündüklerini göstermiştir. Çocuklar, yaşadıkları bir şeyi konuşurken kelime dağarcığı sınırlarında konuşurlar ve onların doğru kelimeleri bulmaları için yetişkinden daha uzun süreye gereksinimleri vardır.

Okuma becerilerinin gelişimini desteklemek amacı ile ses çalışmaları yapılabilir.

Yapılacak etkinliklerin temel çerçevesi aşağıda sıralanarak belirlenmiştir.

- Dinleme
- Doğadaki sesler
- Tekrar eden sesler (fiş fiş)
- Vücut sesleri
- Alçak- yüksek sesler
- Uzun- kısa sesler
- İnce-kalın sesler
- Sesleri tanıma, hissetme, ayırt etme
- Nefes (nefes alma, nefesini tutma, üfleme)
- Ritim
- Zıt anlamlı kelimeler
- Eş anlamlı kelimeler
- Yeni kelimeler öğrenme
- Şiirler ve ritmik şarkıların söylenmesi
- Kafiyeli kelimeleri kullanarak isimler, kelimeler üretilmesi
- Kafiyeli ve tekrar eden sesleri birleştiren, ritmik, doğal ve ilgi çekici kelimeler içeren metinlerin okunması
- Aynı sesle başlayan isimler veya kelimeler üretilmesi

Çocuğun okulöncesi dönemde sahip olduğu temel becerilerden fonolojik duyarlılık (dili anlamından bağımsız, tek tek ses birimler dizisi olarak algılayabilme; verilen bir kelimeyi oluşturan ses birimlerinin farkına varabilme; sözlü bir kelimeyi oluşturan fonolojik

birimleri, birbirinden bağımsız olarak inceleyebilme ve dile ait ses birimlerini yönlendirebilme becerisi), okuma kavramları, kelime bilgisi, görsel ve işitsel ayırma becerileri, okuma gelişimleri üzerinde son derece etkilidir.

1.3.2. Yazma Becerisinin Gelişimi

Yazma, “sözlü veya sözsüz konuşma seslerini, karşılıklı olan görsel motor sembollere çevirme sürecidir.” Eli kullanmada yetkinlik, tam olarak gelişmiş bir görme yeterliliği, dikkati yoğunlaştırma ve dile ilişkin bir kavrayış, ustalıkla yazabilmek için çok önem taşıyan niteliklerdir.

Çocuklar yazma hareketine dikkat etmeye başladıkları zaman, “yazmak için” yazıyor görünürler. Kalemlerini annelerinin hızlı bir not yazdığı zaman yaptığını gördükleri gibi sayfa boyunca hızla hareket ettirirler. Yazının görünüşünü temsil eden bir dizi çizgiler üretirler. Çocukların erken dönemde çizdikleri işaretler yazmanın temelini oluşturduğu için teşvik edilmeli ve geliştirilmelidir

3 ile 5 yaş arasında eli kullanma becerisi ve genel gelişim, çocuğun (örneğine bakarak) şekillerin benzerlerini çizme aşamasını yavaş yavaş aşmaya başladığı bir noktaya doğru ilerler. Artık, kalemni kaldırıp önceden çizdiği yere yakın bir noktadan başlayarak devam etmesini gerektiren çizgiler çizmeye çalışabilir, bu gelişim aşaması yazma becerisinin temel niteliklerinden biridir.

Okul öncesi dönemde düzgün kalem tutmaları ve doğru bir şekilde yaptırılan çizgi çalışmaları yazma becerisinin gelişiminde çok önemli temeller oluşturacaktır. Temel eğitimin birinci evresinde çocukların büyük ve küçük kasları gelişme içindedir. Bu nedenle çocukların ince ve küçük hareketleri çok iyi yapmaları beklenmemelidir.

Yazma becerilerinin gelişimini desteklemek amacıyla kas gelişimi ile ilgili çalışmalar ve çizgi çalışmaları yapılır.

Yapılacak etkinliklerin temel çerçevesi aşağıda sıralanarak belirlenmiştir:

- Hamur, kil vb. malzemelerle çalışma
- Buruşturma ve yırtma çalışmaları
- Makasla kesme
- Kol-el-bilek egzersizleri
- Kalemi doğru tutma çalışmaları
- Farklı yüzeylerde çizgi çalışması
 - Suda dalgalar
 - Kuma çizgi çizme
 - Zımpara kâğıtları ile çalışma
 - Kâğıda çizme
- Farklı malzemelerle çizme çalışmaları
 - Parmak boyası
 - Pastel boyalar

- Gazlı kalem
- Kuru boyalar
- Kurşun kalem
- Serbest çizgi çalışmaları
- Belirlenen iki hat arasından sınırlara değmeden çizme
- Noktaları birleştirerek çizgi çizme
- Modeli kopyalayarak çizme
- İki satır aralığında model çizgiyi çizme

1.4. Okuma-Yazmaya Hazırlıkta Önemli Noktalar

- Öğretmenler programlarını okul öncesi eğitimin hedeflerini dikkate alarak hazırlamalıdır.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlanırken çocukların her birinin iyi tanınması ve gelişimsel özelliklerine uygun, özgün etkinlik seçimleri yapılmalıdır.
- Okul öncesi eğitimin hedefi okuma-yazma öğretmek değildir.
- Okul öncesi eğitimde amaç, çocuğun temel eğitimde okumayı ve yazmayı daha hızlı öğrenebilmesi için gerekli olan ön beceriler kazandırılmalıdır.
- Öğretmenler okula hazırlığın ne olduğu ve nasıl olması gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar.
- Ses ve çizgi çalışmalarını doğru bir şekilde uygulayabilmek için temel eğitim programındaki okuma ve yazma sistemi hakkında doğru bilgiye sahip olmalıdırlar.
- Temel eğitime hazırlık çalışmalarını sadece okuma-yazmaya hazırlık adı altında sınırlı bir etkinlikle olarak düşünülmemelidir.
- Okuma-yazmaya hazırlık etkinliği adı altında yalnız kitap çalışmaları yaptırılmamalıdır. Bu etkinlik saatinde oyun, drama, sanat vb. çalışmalar da uygulanabilmelidir.
- Kesinlikle okuma ve yazma öğretilmemelidir.
- Kesinlikle harfler yazdırılmamalıdır.
- Çocuğun temel eğitimde okumayı daha hızlı öğrenebilmesi için dikkat, nefes, ritim, ses ve görsel algı çalışmalarının yapılması,
- Çocuğun temel eğitimde yazma becerisini daha hızlı kazanabilmesi için ise, dikkat, çizgi, labirent ve görsel algı çalışmalarının yapılmasının okul öncesi dönem çocuğunun gelişimi açısından daha yararlı olacaktır

1.5. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları aşağıda ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

1.5.1. Kavram Geliştirici Oyuncaklar

Kavram geliştirici oyuncaklar “Eğitici Oyuncak” olarak da isimlendirilir. Bu oyuncaklar çocukların daha çok bilişsel gelişimlerine katkıda bulunan, onların bazı kavramları geliştirmelerine ve oynayarak öğrenmelerine yardımcı olan oyuncaklardır.

Anaokulu ortamında hazırlanan, özel ve uygun bir çerçevede mutlaka kavram geliştirici oyuncaklara yer verilmelidir. Kavram geliştirici oyuncaklar, çocukların algılamalarının gelişmesine, problem çözme yeteneklerinin gelişmesine katkıda bulunur. Kavram geliştirici oyuncaklar her etkinliğin içine dâhil edilerek eğitim programlarında kullanılabilir. Bu tür oyuncaklar, çocukların nesne, durum ve olayları daha iyi anlamlaştırmasını sağlamak, bilişsel kavramlaştırma becerisinin gelişmesine yardımcı olur.

Bu dönemde çocuk duygusal ve bilişsel gelişimin çok hızlı olduğu bir dönemdedir. Çocuk artık başka çocuklarla oynar, özellikle zihinsel uyarımlara açıktır. Kavram geliştirici oyuncaklarla ne ölçüde çok oynarsa bu dönemdeki gelişimi o ölçüde artar. Kavram geliştirici oyuncaklarla oynayan çocuklar, belli yönergelere göre hareket etmeyi, verilen sürede etkinliği sürdürebilmeyi ve sonuçlandırabilmeyi öğrenir. Ayrıca çocuğun küçük kas gelişimini ve el becerisini geliştirerek motor gelişimi, el-göz koordinasyonu daha iyi sağlanır. Grupla birlikte oynanan eğitici oyuncaklar ise çocukların akranlarıyla iletişim kurmalarına yardımcı olur. İş birliği içinde, çocuklara bir oyunu sürdürebilme fırsatı tanıdığı içinde çocukların sosyal gelişimini de destekler.

Kavram geliştirici oyuncaklar, hazır alınabileceği gibi öğretmen tarafından da yapılabilir. Bu oyuncakların dayanıklı, kullanışlı, amaca uygun olmasına dikkat edilmelidir. Öğretmenin yıllık plan hazırlığı içinde iken bunların planlanmasını da yapması gerekir. Bu oyuncakların parçaları sık sık kontrol edilerek eksik olan parçaları tamamlanmalıdır.

Kavram geliştirici oyuncakların çocuğa sağladığı yararlar:

- Fiziksel özellikleri yönünden çocuğun nesnelere arasında benzerlik ve farklılıkları ayırt etmesine yardımcı olur.
- Çocuğun kavramlar arasında ilişki kurmasını sağlar.
- Gözlem yapma becerisi artar.
- Bir problemi çözebilme yeteneği gelişir.
- Semboller arasındaki ilişkileri öğrenir.
- Akranlarıyla iletişim kurabilme becerisi artar.
- İş birliği yapabilme, birlikte oynayabilme becerisini geliştirir.

1.5.2. Kavram Geliştirici Çalışmalar

Kavram geliştirici çalışmalar yapılırken sadece masa başı çalışmalar değil, drama, sanat, Türkçe, müzik gibi bütün çalışmalardan yararlanılmalıdır.

Kavramların temeli, bebeklikte atılır. Bebekler çevrelerini izleyerek, dokunarak, koklayarak, tadarak ve sesleri işiterek çevrelerine ilişkin her bilgiyi doğal bir merakla öğrenir. Bebeklikte büyüklük, ağırlık, şekil, zaman ve mekânla ilgili pek çok bilginin temeli atılır.

Bebeklikte nesne devamlılığının kazanılmaya başlaması kavram gelişiminde, dolayısıyla matematiksel kavramların kazanılmasında önemli bir aşamadır. Bu dönemde neden-sonuç ilişkilerinin temel olarak başladığı belirtilmektedir. Bir yaş civarındaki

çocuklara görsel uyarım sunulduğunda nesne setlerinin azlık-çokluğunu ayırt edebildikleri görülebilir.

1.5.2.1. Çocuklarda Geliştirilebilecek Kavramlar:

- **Eşleştirme** davranışını çocuklar 1-2 yaş civarında gösterebilir. Bu dönemde çocuklar üç nesne arasından aynı olan ikisini eşleştirebilir. Eşleştirme becerisi yaşla birlikte daha karmaşık eşleştirmelere doğru gelişerek ilerler. Üç, dört yaşındaki çocuklar geometrik şekilleri eşleştirebilmekte; iki, üç yaş civarında büyük-küçük, üç yaşa doğru ise uzun-kısa kavramlarını tanıyıp ayırt edebilmektedir.

Çocuklar 3-4 yaşlarında bire bir **eşleme** yapabilir. Başlangıçta “Bir sana bir bana” gibi ikili, dört yaşından sonra ise daha ileri düzeyde bire bir eşleme yapıldığı görülür. Örneğin, dört yaşındaki çocuklara altı bebek ve beş biberon gösterilerek “Altı bebek var, her bebek için bir biberon var mı?” diye sorulduğunda çoğu “Hayır, altı bebek ve beş biberon var.” yanıtını vermişlerdir.

- **Gruplama** becerisinin temelleri 1-1,5 yaş dolaylarında görülür. Bu dönemde bebeklerde nesnelere algısal benzerliklerine göre gruplamaya başlama görülebilir. Çocuklar 2-3 yaş civarında konuya ve temel sınıfsal ilişkilere göre gruplama yapabilir. Örneğin bir panteri ve bir ev kedisini “kedi” sınıfında yer aldığını söyleyebilir. Yaşın ve deneyimlerin artması ile gruplama becerisi daha üst seviyede ve sınıfsal özelliklere uygun olarak gerçekleştirilebilir.
- **Şekil (Geometri):** Bebek doğduğu andan itibaren çeşitli şekillerle karşılaşır. Çocuklar tarafından şekil ve büyüklüğün algılanması erken yaşta başlar. Bebeğin oyunlarının çoğunu şekil bilgisi oluşturmaktadır. Bebekler elleri ve ağızlarıyla şekil bilgisi edinmekte, nesnelere şekilleri hakkında deneyim elde etmektedir. Oyunlarla birlikte geometrik düşüncenin gelişimi de başlar.

Erken çocukluk döneminde çocuklar genellikle göz önünde canlandırma seviyesinde (“O derecesi”nde) şekil bilgisine sahiptir. Geometrik şekilleri daha çok bir bütün olarak tanıma ve isimlendirme düzeyindedirler. Şekillerin özelliklerini analiz edemedikleri için bu dönem çocuğu için kare, kareye benzediği için kare; daire yuvarlak olduğu için dairedir.

İşlem öncesi dönemin sonlarına doğru çocuklar temel geometrik şekillerin isimlerini öğrenmekte, şekilleri tanıma, çizmeden daha önce gelişmektedir. Bu dönemin içinde yer alan çocuklar daire, kare ve üçgeni, daha sonra dikdörtgeni öğrenebilir.

- **Sayı:** Sayılarla ilgili ilk deneyimler büyük ölçüde çocuğun algısal gelişimine ve somut nesnelere deneyimlerine dayanan, miktarla ilgili deneyimlerdir. Araştırmalar bebek ve küçük çocukların, sayısal farklılıklara odaklanabildiğini göstermektedir.

Sayısal terimleri çocuklar iki yaş civarında kullanır. Fakat bu, sayıları gerçekten anladıklarını ifade etmez. Piaget'e göre sayıları gerçek anlamda anlama, somut işlemler

döneminde gerçekleşmekte işlem öncesi dönemde henüz sayı korunumunda başarılı olunamamaktadır. Ayrıca pek çok araştırmacının bu görüşe katılmamasına rağmen Piaget, işlem öncesi dönemdeki çocukların kardinal sayılar ve sıra sayılarıyla ilgili bir anlayışa ulaşmadığına inanmaktadır. Örneğin, iki yaşındaki çocuklarla yapılan bir çalışmada; iki resim göstererek “Bana üç balığı göster.” dendiğinde çocuklar doğru resmi işaret ederek göstermiştir.

Çocuklar 4-5 yaşlarında birden ona kadar ezbere sayabilir, bir beş arası rakamları tanıyabilir ve isimlendirebilir. Beş-altı yaşlarında çocuklar birden yirmiye kadar anlamlarını bilerek sayabilmekte ve bir grup nesneyi tek tek sayarak kaç tane olduğunu ifade edebilmektedir. Birle on arasındaki rakamları sıraya dizebilir, tanıyabilir ve isimlendirebilir. Ayrıca çocuklar bir grup nesneyi büyüklüğüne göre sıralayabilir, sıra sayılarını öğrenebilir; yarım ve bütünü gösterir, bir grup nesneyi ikiye, üçerli gruplara ayırabilir; küçük sayılar içinde toplama çıkarma yapabilir; en az, en çok, birkaçı, birçoğu, hepsi, hiçbiri gibi nicelikle ilgili terimlerin anlamlarını bilir.

Çocuklarda sayı gelişimi; sayısal farklılıklara dikkat etme, çok ve azı ayırt etme, yetişkini taklit ederek sayma, ezbere gelişigüzel sayma, ezbere ritmik sayma, sayma ile ilgili kuralları öğrenme, nesnelere sayı sözcüklerini eşleyerek sayma şeklinde gerçekleşir. Sonra bir grup nesneyi sayarak kaç tane olduğunu söyleme becerisi başarılmaktadır.

Erken çocukluk döneminde yapılan karşılaştırmaların bire bir eşlemeler ve somut ipuçları ile yapılması sağlanmalı çocuk belli bir sayıdaki nesnenin kapladığı alan değiştiğinde miktarının değişmeyeceği konusunda ikna edilmelidir.

- **İşlemler:** İşlem kavramının gelişimi, sayma becerisinin kazanılmasıyla birlikte gelişir. Toplama ve çıkarma işlemleri başarılmadan önce 10'a kadar sayma, sayısı 1'den 10'a kadar olan nesne gruplarını sıralama, 10'a kadar sayı isimleriyle sayıları ilişkilendirme ve sayı korunumunun kazanılması gerekir. Parça bütün ilişkisi, bire bir eşleme, bütünün parçalardan büyük olduğu düşüncesinin gelişmesi, özellikle çıkarma işlemi için ise tersine dönüştürülebilirliğin kazanılması gerekir.

J. Kühler'e göre çocukta işlem kavramının gelişmesi, çocuk doğduktan sonra 1-2 yıl içinde, bir şeyin az ya da çok olduğu fikrine sahip değildir. Ancak nesnelere miktarlarındaki değişikliğin farkına varmaktadır. Okulöncesi dönemde çocuk “azlık” ve “çokluk” fikrini öğrenmektedir.

Çocuklar toplama becerisinin başlangıcında, önce bir boncuğa bir tane daha eklenildiğinde sonucun iki olduğunu görür ve bunu söyler. Çıkarma işleminde de üç boncuktan biri alındığında iki boncuk kaldığını görür.

Bu dönemdeki çocuklara toplama ve çıkarma öğretmede üç önemli nokta vardır. İlk olarak toplama işlemiyle başlanmalıdır. Toplama işleminde çoğalma, artma vardır, bu artma somutluğu ifade eder. Çıkartmada azalma, eksilme, yok olma söz konusudur. Yokluk ise soyut bir kavramdır. Öğrenmede “Somuttan soyuta doğru gidilmelidir.” ilkesine uygun olarak önce toplama işlemi öğretilir. İkinci olarak toplama ve çıkarmaya küçük sayılar

içerisinde başlanmalı, üçüncü olarak çocuğa somut yaşantılar ve başlangıçta gerçek nesnelere verilmelidir. Gerçek nesnelere başarılı olduğunda nesne resimleriyle devam edilmeli, doğrudan sayı sembolleriyle veya zihinden toplama ve çıkarma işlemi çalışılmamalıdır.

- **Ölçüm yapma:** Çocuklar bebeklikten itibaren ölçüm kavramı olan hacim, ağırlık, uzunluk, sıcaklık gibi kavramlarla iç içe olup, bu kavramları günlük yaşam içinde kullanarak öğrenir.

Ölçüm kavramının gelişimi beş aşamada gerçekleşir. Oyun aşaması **birinci aşamadır**. Bu aşamada çocuk daha büyük çocukları ve yetişkinleri taklit etmekte, cetveller, ölçme kapları, ölçüm kaşıkları vb. yetişkinlerin kullanırken gördüğü araçlarla oyun oynar. Doğumla başlar, duyu-motor dönem boyunca hatta işlem öncesi dönemin bir kısmında da sürer.

İkinci aşamada karşılaştırmalar yapar. Çocuk daima daha büyük-daha küçük, daha ağır-daha hafif, uzun-kısa, daha sıcak-daha soğuk şeklinde karşılaştırmalar yapar ve işlem öncesi dönemde görülür.

Üçüncü aşamada çocuklar standart olmayan ölçü araçları ve birimler kullanır. Bardaklar, fincanlar, artık kutular, adım, karış, parmak, ip vb. birimlerle ölçümler gerçekleştirir. Örneğin bir süt kutusunu doldurmak için kaç fincan kum gerektiğini, masanın uzun kenarının kaç karış ettiğini dener ve bulmaya çalışır. Yaklaşık olarak 5-7 yaş civarında; yani işlem öncesi dönemin sonu ile somut işlemler döneminin başlangıcında görülmektedir. Ölçümlerde standart olmayan araçlar ve birimleri kullanma çocuğu standart birimleri anlama ve öğrenme ihtiyacı duymaya yöneltir.

Ölçüm gelişiminde **dördüncü aşama** çocuk somut işlemler dönemine girdiğinde standart ölçüm araçlarının gerekliliğine inanmaya başlayacaktır. Ortak ölçü birimlerinin herkes tarafından anlaşılabilmesini ve herkes için aynı anlama geldiğini kavrayabilecektir.

Ölçüm gelişiminde **beşinci aşamada** çocuk, santimetre, metre, litre, kilo, gram, derece gibi standart ölçüm birimlerinin kullanmaya başlayarak, ölçümler yapar. Bu aşama somut işlemler dönemi düşüncesini gerekli kılar.

- **Zaman kavramının gelişimi** de erken çocukluk döneminde başlar. Bu dönem çocuğu zamanın üç yönüyle ilgilidir. İlk olarak, kendi geçmişi, şu anı ve geleceğini içeren kişisel zaman boyutudur. Örneğin, çocukların cümlelerinde "bebekken", "dün akşam", "eve gidince" gibi zaman ifadeleri bulunmaz. İkinci zaman boyutu, çocuğun dâhil olduğu sosyal etkinliklerin süre ve sırasının farkında olmasını içeren sosyal etkinliklerdir. Çocuklar tahmin ederek bir sıra izleyen etkinliklerin sırasını öğrenebilir. Üçüncü zaman boyutu ise, saatler ve takvimlerin gösterdiği zamanı öğrenmeyi kapsar. Gerçek anlamda somut işlemler döneminden önce kazanılması mümkün değildir. Çocuklar dakika, saat, gün, hafta, ay gibi zaman dilimlerini içeren dili öğrenebilir. Çocuklar, zaman araçlarının isimlerini öğrenip görünce tanıyabilir.
- **Mekânda konum:** Mekânda konum ya da uzaysal algılama; yer, mesafe ve nesnelere arasındaki yön ilişkilerini sözel olarak tanımlama ve uzayı direkt

olarak algılama becerisine dayanır. Uzaysal algı kavramı, nesnelere arası mesafe, nesnelere arası ilişkiler ve kişinin vücudunun yönünü kapsar.

Çocuklarda mekânın algılanması çok erken yaşlarda görülür. Uzaysal algının gelişimi yeni doğan bebekte nesneye gözle odaklanma, hareket eden nesneyi takip ve daha sonra bedenini hareket ettirerek nesneyi takip becerileriyle devam eder. Mekâna gerçek anlamda hâkimiyet ise yürümeye başlamayla gerçekleşir. Dört yaşından sonra açık-kapalı, içindedışında gibi konumlar ile çevredeki nesnelere değişen şekil ve boyutları algılanmaya başlamaktadır. Altında, üstünde, önünde, yanında, arkasında, arasında, yakında, uzakta gibi mekânsal ilişkiler okulöncesi yılları boyunca kazanılmaktadır.

Erken çocukluk dönemindeki çocuğun gelişimi bir bütün olarak ele alınır. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çocukların kavram gelişimi objelerin, olayların neden-sonuç ilişkilerinin bağlantılarını kurmalarını sağlayıcı bir diğer çalışmada, yönergelerin ışığında kalem kullanarak, kâğıt üzerine yapılan boyama, yuvarlak içine alma, çizgi ile birleştirme, çizme çalışmalarıdır. Bu çalışmalar okuma-yazma hazırlık çalışmaları adı altında planlanarak tüm çocukların katılımını sağlar. Ayrıca etkinlikler arasındaki geçişlerde, toplanma gibi rutin faaliyetlerde, oyunların bazı yerlerinde, fen ve doğa çalışmalarında da uygulanabilir. Okuma-yazmaya hazırlık yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneğiyle oluşmaz. Aynı zamanda bu gelişim; bilgi, beceri, alışkanlık, geniş bir bakış açısıyla bakabilmeyi de içine alır.

Resim 1.2: Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarındaki çocuklar

Çalışmalar yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalar:

- Örnekler, çoğaltılarak her çocuğa dağıtılır.
- Çalışma süresi çocukların ilgileri (10-30 dakika) kadar düzenlenmelidir.
- Örnekler basitten karmaşığa doğru olmalıdır.
- Öğretmen, çocukların yanına oturarak yönergeyi kısa, anlaşılır bir şekilde ne yapılması gerektiğini anlatır.
- Önceleri; çalışmalarda pastel ya da mum boya kullanılmalı çocuk gelişme gösterdiğinde renkli boya kalem tercih edilmelidir.

- Pastel ya da renkli kalemler masanın ortasında bulundurulur, çocuk istediği rengi kullanır.
- Öğretmen çalışma sona erinceye kadar çocukların yanında durup gözlem yaparak gözlemler sonunda gelecek çalışmayı planlamalıdır.
- Sınıfta yapılan kavram geliştirici çalışmalar, okul öncesi çocuğunun akademik başarılarını ölçmek için kullanılmamaktadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın geliştirdiği Okul Öncesi Eğitimde Program Geliştirme Kılavuzu'nda ön görülen yeterlilik alanlarını destekleyip geliştiren çalışmalar olarak planlanmalıdır.

Öğretmen okuma-yazma çalışmalarını planlarken:

- Veli ile iş birliği yapılmalıdır.
- Piyasada bulunan kaynaklar araştırılmalıdır.
- Okulun materyal olanakları, yararlanılacak kaynakları tespit edilmelidir (Eksik, kavram geliştirici araçlar ve oyuncaklar var ise tekrar temin edilmelidir ya da hazırlanmalıdır.).
- Okuldaki kavram geliştirici çalışmalar ve masa oyuncakları, öğrenci sayısına göre yeterli miktarda olmalıdır.
- Günlük plandaki amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda, konu ile ilişkili hazırlıklar yapılmalıdır.

Resim 1.3: Kitaplar ve kavram gelişimine etkisi

1.5.2.2. Kavram geliştirici çalışmaların çocuğun gelişimine etkileri

Okulöncesi dönemde çocuğun kavram gelişimi başlamaktadır. Bu yıllardaki öğrenim şartları, algısal (ussal) bilişsel ve düşünsel yeterlilik bakımından çok önemlidir. Örneğin okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını düzenlerken geometrik şekillerden de yararlanmalıyız. Çocuk böylelikle çevresindeki nesnelere, varlıkları, şekil ve büyüklük yönünden daha kolay kavrayabilecektir. Çocuk uzay kavramını hem kendisi etkin olarak (hareket ederek) hem de çevresindeki canlı cansız varlıkların hareketlerinden kazanır.

Anlaşıldığı gibi çocuğun çevresindeki her türlü varlıkla etkinlik yapmasının ne kadar olumlu eğitici değer taşıdığını görebiliriz. Yapılan araştırma sonuçlarına göre uzay kavramı,

zaman kavramına göre daha hızlı gelişmektedir. Bu durum, çocuğun yürümesi ve konuşmasıyla birlikte artar.

Yeni doğan bebekler bir nesnenin, varlığın uzak veya yakın oluşunu önce “dokunma” duyusunun yardımıyla öğrenir. Yine yapılan araştırmalarda 1 yaşını dolduran çocuğun, “yakın”, “uzak”, “ön”, “arka” gibi uzayla ilgili kavramları anlayabildiği görülür. Bazen çocuk, hayal kırıklığı da yaşayabilir. Örneğin 2 yaşındaki bir bebeğin, gökyüzündeki ayı gördüğünde onu tutmak için kolunu uzattığı görülür. Çocuk, 2 yaşını tamamladığında nesnelere ve şekilleri, boyları ve kenar çizgileri yardımıyla tanımaktadır. Stern ve arkadaşlarının yaptıkları bir araştırmada, 13 aylık ve 15,5 aylık çocukların dokuz kişilik bir grup içinde önceden tanıdıkları bir insanı ayırt edebildiklerini tespit etmiştir. Çocuğun nesne, obje ve şekillerle karşılaşması, onlarla meşgul olması, merak etmesi, sorular sorması, nedeniyle istenen kavrama sahip olduğu anlaşılır. Şekillerle ilgili kavramda da “Somuttan Soyuta” ilkesiyle hareket etmek “gözlem”, “deney” ve “yaparak yaşayarak” öğrenme yöntemleri önemlidir. Okul öncesinden başlayarak okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında da “tüme varım” yöntemi daha çok kullanılmaktadır.

Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık programının çocuğun dil gelişiminde de etkili rolü vardır. Çocuklara zaman zaman kitap okumakla, kitap sevgisi ve bazı kavramları kazandırır. Okuma ve yazma eğitimine hazırlık çalışmaları erken çocukluk eğitim programında mutlaka yer alır ve birçok etkinlik içinde planlanabilir.

Çalışmalarda bireysel farklılıkların var olduğunu unutmamalıdır. Her çocuğun gelişim seviyesine göre etkinlikleri düzenlenmelidir. Etkinlikler uygulanırken baskı, aşırı yüklenme, rekabet ortamı yaratmak, hem gerilim yaratır hem de öğrenme gerçekleşmez. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukların yaş ve gelişim seviyesine göre olmasına dikkat edilmeli bu etkinliklere düzenli olarak günlük planlarda yer verilmelidir. Ayrıca bu çalışmaların yönergelerinin bulunmasına, yönergelerinde kısa, basit,, anlaşılır özellikte olmasına ve çocuklarında yönergeye uygun olarak çalışmayı yürütmesine özen gösterilmelidir. Kavram geliştirici çalışmaların, çocukların yalnızca akademik başarılarını değil; onların farklı alanlardaki yeterliliklerini destekleyen ve geliştiren çalışmalar olduğu unutulmamalıdır.

Çocukta sayı kavramı başlangıçta somuttur, yaş ilerledikçe, bu kavramlar soyut bir biçim alır. Eşya ve oyun araçlarının artması ya da eksilmesinin, çocuğun toplama ve çıkarma işlemlerini öğrenmesinde rolünün olduğu sanılmaktadır. Okulöncesi çocuğuna, sayı ya da işlem kavramlarını somut olarak öğretebiliriz. Çocuğun “1” sayısını öğrenebilmesi 1 defter, 1 elma, 1 çorap, 1 tavuk, vb. somut örnekleri kavramasından sonradır. Çocukta sayı kavramını güç geliştirir. Öğretmen, öğretim programını hazırlarken bu özelliği göz önünde bulundurmalıdır.

Okulöncesinde çocukların seviyelerine göre; kazandırılacak bilgi ve alışkanlıklar çocuğun çevresini tanımasıyla başlar. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları yardımıyla doğal ve toplumsal hayatla ilgili olayları öğretmek çocuğun zihnini zenginleştirebiliriz. Çocuk edindiği bilgiler yardımıyla davranışlarını olumlu olarak değiştirdiğinde, iyi alışkanlıkları kazanmış olacaktır. Kavram geliştirici oyuncaklar ve çalışmalar, çocuğun dikkat süresini ve yoğunluğunu artırır. Eğitici oyuncaklar, sayıları tanımaya, birbirinden farklı ve benzeyen

nesneleri, şekilleri ayırabilme, sıralama, gruplandırmada da yardım ederler. Bu tür oyuncaklarla matematik kavramları, renk, şekil, biçim kavramlarının gelişmeleri kolaylaşır. Çocuğun gözlem yeteneği artar. Olayların gelişmesinde görsel algılamayla birlikte, mantık sırasını kavrayabilmelerine yardım eder. Kavram geliştirici oyuncaklar, algılama, anımsama, parça- bütün, çözümlenme, araştırma, keşfetme, bağlantı kurma, benzerlik ve farklılıkları ayırt etme, görme duygusu ile ayırım yapabilme, zihinde canlandırma yeteneğini geliştirerek kalıcı öğrenmeyi sağlar.

Diğer birçok kavram gibi matematiksel kavramlar, çocuğun hayatında vazgeçilmezdir. Okulöncesi çocuğunun ilkokula başlamadan evvel, matematiksel kavramlarla ilgili yeterince yaşantısı mevcuttur.

Çocuğun eğitimde başarılı olmasının koşullarından en önemlisi temel eğitime yeterli okul olgunluğuna erişmiş olarak başlamaktır. Bu sebeple erken çocukluk döneminde okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlamak ve uygulamanın eğitsel değeri çok önemlidir.

Küçük yaştaki çocuğun, nesnelere yapısı ve özellikleriyle ilgili fikirleri çok basit kavramlara dayanır. Çocuğun yaşı ilerledikçe sayı, zaman, büyük, küçük, kendi ve başka insanlarla ilgili kavramları da farklılaşır. Örneğin beş yaşındaki bir çocuğun öğretmenle ilgili ilk yaşantıları olumsuz ise “Öğretmen” kavramı da olumsuz şekillenir. Çocuk ilkokula başladığında öğretmene öğrenmeye ve okula karşı tutumu olumsuz olabilir.

Çocuğun çevresindeki nesnelere olguları, olayları doğru düzenleyebilmesi tüme- varım yöntemi ile gerçekleşir. Çocuğun alıştırmalarla kazandığı deneyimler ilerideki okul başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

1.6. Bilgisayar ve Eğitim

Bilgisayarın erken çocukluk eğitiminde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öncelikle çocukların nasıl öğrendiklerinin bilinmesi önemlidir. Erken çocukluk döneminde çocuklar, yaşadıklarından ve çevrelerinde gördüklerinden öğrenirler. Bu dönemde çocuğa sağlanabilecek zengin yaşantılar çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler. Bu nedenle bilgisayar, sınıf ortamında bilgi alış verişini sağlayan ve kavram gelişimine katkıda bulunan bir öğrenme aracı olarak kabul edilmelidir.

Bilgisayar programlarıyla çocuk arasındaki iletişim doğru kurulursa bilgisayar, işlevsel ve problem çözmeye yarayan kavram gelişimine katkıda bulunan bir araç haline gelebilir. Bilgisayar destekli eğitim, çocukların yapamama tedirginliği yaşamadan değişik çözümleri özgürce keşfetmelerine fırsat verir.

Bilgisayarla olumlu iletişim kurabilen çocukların sanatsal yaşantıları zenginleştirilebilir. Bir öğrenme aracı olarak bilgisayar tekrarlar, alıştırmalar, kavram, problem çözme, yöntem, ilke ve kuralların öğretiminde kullanılır. Erken çocukluk dönemindeki bir çocuk, bilgisayar klavyesinin tuşlarına basarak ekrandaki nesnelere sağa, sola, aşağı ve yukarı hareket ettirebilir bu kavramları kazanabilir, ekranda çeşitli nesnelere, renklere ve sayılara üretebilir, nesnelere karşılaştırabilir ve eşleştirebilir, sınıflayabilir,

gruplayabilir, nesnelere arasındaki farkları bulabilir, şekiller yaratabilir, bazı zor problemleri çözebilir. Bu çalışmalar çocukların neden sonuç ilişkisini anlamalarını ve çocukların kendilerine güvenmelerini sağlar. Bilgisayarlardaki bu programlar sayesinde çocuklar keşfetme olanağına sahip olmaktadır ve keşfederek öğrendikleri için de daha kolay etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleşmektedir. Bilgisayar destekli eğitimin temelinde oyun bulunur. Oyun çocukların öğrenmelerinde oldukça etkilidir. Bilgisayar destekli eğitimde de eğlendirerek öğretmek amaçlanmıştır. Çocukların gelişim özelliklerine uygun hazırlanan bilgisayar oyunları ile çocuk hem eğlenmekte hem de öğrenmektedir.

Resim 1.4: Bilgisayar kavram gelişimini sağlayan bir araç

UYGULAMA FAALİYETİ

Çocuğun okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını araştırınız. Erken çocukluk eğitim kurumlarından (uygulama esnasında), kitaplardan, her türlü yazılı görsel materyallerden bu etkinliklere yönelik yapılan okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının inceleyerek araştırınız. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini (erken çocukluk eğitim kurumlarında uygulama esnasında) fotoğraflarla ve kamera çekimleriyle destekleyerek sunu hazırlayınız. Etkinliğinizin sonucunu rapor haline getirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak inceleyiniz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak dikkatlice araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının çeşitlerini inceleyiniz (Eşleştirme-sıralama vb.).	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının çeşitlerini dikkatli araştırınız.
➤ Kavram geliştirici oyuncakları ve çalışmaları inceleyiniz.	➤ Kavram geliştirici oyuncakları ve çalışmaları dikkatli araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini araştırınız.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının örneklerini istekli, dikkatli, temiz ve düzenli araştırınız.
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulama esnasında fotoğraflarını çekiniz.	➤ Gerekli izinleri alarak çalışmanızı yapınız.
➤ Erken çocukluk eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını uygulama esnasında kamera çekiniz.	➤ İstekli, yaratıcı ve estetik olunuz.
➤ Araştırdığınız okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını, çeşitlerini, etkinlik esnasında çektiğiniz fotoğraf ve kamera çekimleri ile sunuş hazırlayınız.	➤ Sunuşunuzu dikkatli, yaratıcı ve estetik hazırlayınız.
➤ Araştırdığınız okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını, çeşitlerini, etkinlik esnasında çektiğiniz fotoğraf ve kamera çekimleri ile hazırladığınız sunuşunuzun sonucunu rapor haline getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Raporunuzu hazırlarken istekli, dikkatli düzenli, temiz ve titiz olunuz.
➤ Etkinliğinizle ilgili sunuşlarınızı ve raporlarınızı diğer kurumlarla benzerlik ve farklılıkları arkadaşlarınızla karşılaştırınız.	➤ Etkinliğinizle ilgili sunuşlarınızı ve raporlarınızı diğer kurumlarla benzerlik ve farklılıkları objektif bir biçimde karşılaştırınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Çocuğun yazı yazmaya geçmeden önce çocuğun elinin işaretleri çizerek olgunluğa erişmiş olması gerekir.
2. () Okul öncesi çağı çocuğun duygusal gelişiminin çok yavaş olduğu bir dönemdir.
3. () Kavram geliştirici oyuncaklarının yararlarından biri de çocuk fiziksel özellikleri yönünden nesnelere arasındaki ilişkileri bulur.
4. () Öğretmen her çocuk için ayrı okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlayıp uygulamalıdır.
5. () Minyatür oyuncaklar, erken çocukluk çağında çok sevilen türde oyuncaklardır.
6. () J. Dewey'e göre öğrenmenin etkili olabilmesi için önemli koşullardan birisi de öğrenilecek konunun "anlamlı" olmasıdır.
7. () Guilford yapmış olduğu bir araştırmada düzenli ve sıralı şeylerin öğrenmesinin çok kolay olduğunu ve akılda kaldığını ortaya koymuştur.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

8. Okul öncesi çocukta okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında edinilen bilgi ve beceriler nasıl artar?
 - A) Etkileşim ile
 - B) Zihinsel faaliyetler ile
 - C) Akademik faaliyetler ile
 - D) Yetenekler ile
9. Davranış bilimlerinde yapılan araştırmalar öncelikle çocuğun hangi yeteneğinin gelişmesi gerektiği görüşündedirler?
 - A) Problem çözme
 - B) Mantık yürütme
 - C) Orijinal etkinlik
 - D) Uyum
10. Aşağıdaki cümlelerden hangisi doğrudur?
 - A) Eşleştirme davranışını çocuklar 1-2 yaş civarında gösterir.
 - B) Çocuklar 5 yaşında sayısal terimleri kullanır.
 - C) Çocuklara toplama işleminin yanı sıra çarpma işlemini de öğretebiliriz.
 - D) Kavramların temeli 3 yaş civarında atılır.
11. Çocuğun hazırladığı kavram geliştirici çalışmalar isim tarih yazılıp nerede saklanır?
 - A) Sınıfta
 - B) Dosyada
 - C) Arşivde
 - D) Depoda

12. Çocuğun okuma-yazmayı öğrenebilmesi için bazı organlarının olgunlaşması gerekir; ayrıca çocuğun güdülenmiş olmasının yanı sıra başka nelere ihtiyaç vardır?
- A) Gelişmesine
B) Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına
C) Uyumlu davranışlara
D) Yaratıcılığa
13. Aşağıdakilerden hangisi görsel algı çalışmalarından değildir?
- A) El-göz koordinasyonu
B) Şekil sabitliği
C) Mekânda konum
D) Dinleme
14. Gestalt psikologlarından Köhler'in yaptığı deneyler sonucunda hangi öğrenmeye ilgi artmıştır?
- A) Kavrayış öğrenmesi
B) Sınama-yanılma öğrenmesi
C) Araçlı öğrenme
D) Aktif öğrenme
15. Yeni doğan bebek bir nesnenin uzak veya yakın oluşunu önce hangi duyu organıyla öğrenir?
- A) Dokunma
B) Hissetme
C) Görme
D) İşitme
16. Yapılan araştırma sonuçlarına göre çocukta, uzay kavramı aşağıdaki hangi kavrama göre daha hızlı gelişmektedir?
- A) Şekil
B) Zaman
C) Uzaklık
D) Yakınlık
17. Çocuk aşağıdaki işlem kavramlarından hangisini okul öncesi döneminde öğrenmemektedir?
- A) Azlık-çokluk
B) Toplama
C) Çıkartma
D) Çarpma

18. “Yapılan bir deneyde, iki grup öğrenciye, kısa sözcük veya sayılar gösterilmiş. Bunlardan birinci gruba bunları öğrenmeleri söylenmiş. İkinci gruba bir şey söylenmemiştir? Sonunda her iki grup da aynı şeylere baktıkları halde II. gruptakiler, I. gruptakiler kadar öğrenememiştir. Niçin?”
Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki paragrafı en iyi yorumlar?
- A) I. gruptakiler daha zeki çocuklardır.
 - B) II. Gruptakilerin dikkatleri yetersizdir.
 - C) II. Gruptakiler gelişim düzeyleri I. gruptan düşüktür.
 - D) I. gruptakilere ne yapacakları söylendiği için öğrenmişlerdir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlayabileceksiniz /uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitim kurumlarından, ailelerden, kitapçılardan ve oyuncakçılardan; çocukların okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını ve bu amaçla kullanılan araç gereçleri araştırınız.
- Bu araç gereçlerin fotoğraflarını oluşan bir dosya oluşturunuz.
- Dosyanızdan seçtiğiniz bir okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygulayınız.
- Etkinliğinizi uygularken fotoğraf çekiniz.
- Elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde hazırlayınız.
- Edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. OKUMA-YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI HAZIRLAMA

2.1. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

Resim 2.1: Okumaya yazmaya hazırlık çalışmalarındaki çocuklar

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının planlanmasında ve uygulanmasında dikkat edilecek noktalar aşağıdaki gibidir:

- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına nereden ve hangi etkinlik ile başlanacağına çocuğun yaş ve gelişim düzeyi dikkate alınarak belirlenmeli, belirlenen çalışma türü, eğitim programının amaç ve kazanımları doğrultusunda planlama yapılmalıdır.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının planlanmasında basitten karmaşığa doğru bir sıra izlenmelidir. Böyle bir öğrenme deneyimi, kavramların öğrenilmesine katkıda bulunur.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının her biri kendi içinde basitten zora doğru basamaklandırılarak aşamalı olarak planlanmalıdır.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ve kavram geliştirici çalışmalar bireysel ya da grup çalışmaları olarak planlanabilir.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının basit anlaşılır bir yönergesi olmalıdır. Çocukların bu çalışmaları yönergeye uygun olarak yapmaları sağlanmalıdır.
- Öğrenmenin kalıcı olması için çocuk alıştırmalarda aktif olmalı, uygulamaları kendi yapmalıdır.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları planlanırken öğrenim şartları gelişimin bir alanıyla sınırlandırılmamalı, çocuğun bütün gelişimine etki etmelidir. Başka bir deyişle öğretmen, kavram geliştirici alıştırmayı sunarken bu alıştırmayı, diğer gelişim alanlarıyla birleştirmelidir. Örneğin, büyük-küçük kavramını öğretirken, sosyal gelişim alanıyla ilgili, bir öğrenim yaşantısı düşünülebilir. Çocuğun aile bireylerinin büyük/küçük olarak ayırt edilmesi sağlanır.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının planlanmasında öğretmen okulda öğrettiklerini, çocuğun evdeki deneyimleriyle pekiştirilmelidir. Aile katılımı ve desteği de sağlanmalıdır.
- Çocuğun okuldaki başarısına duygusal desteği ailesi tarafından sağlanır. Örneğin, çocuğun başardığı bir kavram geliştirici çalışma, resim vb. evde görülebilecek bir yere asılabilir.

- Kavram geliştirici çalışmalar çocuğa “hazır olduğu” dönemlerde verilmelidir. Böylece algılama etkili ve kalıcı olur. Bu nedenle öğretmen her çocuğun gelişim özelliklerini bilmelidir.
- Çalışmalarda bireysel ya da küçük grup (5-7 kişi) deneyimleri tercih edilmesi alıştırmalardaki başarıyı arttırır.
- Çalışmalarda çocuğun belirli kavramları öğrenmesi, genelleyebilmesi, keşfetme ve tümevarım yöntemleriyle gerçekleşir. Örneğin, çocuk renk kavramı için sınıflandırmayı öğrenirken önce ana renklerle ilgilenmelidir. Daha sonra hangi ana renk bir diğeriyle karıştığında oluşan her bir ara rengi öğrenmelidir. Renklerin arasındaki ortak ve farklı özellikleri görebilmeli, sonra sıcak ve soğuk renk diye tekrar sınıflandırılabilir.
- Çocuk akranlarının temposuna göre değil, kendi hızına göre çalışmalara katılmalıdır. Normal çocukların gelişimindeki bireysel farklılıkları göz ardı edilmemelidir. Her çocuk kendi gelişim düzeyine göre çalışmaya teşvik edilmelidir. Okulöncesi dönemde bu çalışmalar sırasında da “Akranlarıyla aynı hız ve gelişimde olmak veya lider olmak için yarışmak” düşünceleri gerçekçi değildir.
- Öğretmen, çocuklara çalışmalara başlamadan önce “nasıl yapılacağı” ile ilgili bilgi vermelidir. Böylece çocuk, kendinden bekleneni bilecek (amacı) davranışının, nedenli doğru/yanlış olduğunu bilirse zamanı iyi kullanacak veya çok çalışacak ve yaptığı işlemlerde daha güvenli olacaktır.
- Çocuklar başladığı bir işi bitirme alışkanlığı kazandırmak için teşvik edilmelidir. Bir işe başlama ve bitirme alışkanlığını kazanan çocuk başarı elde etmenin doyumunu hissedecektir. Öğretmen, her çocuğa bitirebileceği kadar, kolay alıştırmalardan başlamalıdır.
- Çocuğun güdülenmesi, öğrenmesini önemli ölçüde etkiler. Öğrenmeye hazır olmanın yanında, çocuk kendinden ne beklediğini bilirse, telaşa ve paniğe kapılmayarak güven duyacaktır. Çocuğun uğraştığı çalışmalarda bitirebileceğini görmesi, kendine güven duymasını sağlayarak motivasyonunu arttıracaktır.
- Ancak çalışmalarda güdülenme düzeylerini aşırı arttırmak, çocukta duygusal bir gerilim, baskı yaratarak, öğrenmeyi engelleyici olabilir. Bu nedenle güdülenme düzeyinde tutarlılık ve denge sağlanmalıdır.
- Öğretmen, öğrenme yaşantılarını düzenlerken mümkün olduğunca çocuğun başarabileceği biçimde düzenlemelidir. Eğer verilen alıştırmalar sürekli zor olursa çocukta isteksizlik yaratabilir.
- Çocuk bazen çalışmalarında başarısızlıkla karşılaşacaktır. Çocuğun başarısızlık karşısında gayretini sürdürmesi kişiliğine, geçmişindeki başarılarından edindiği öz güven duygusuna, anne- babasının, öğretmenlerinin onun gayretine karşı gösterdiği tutuma bağlıdır.
- Düzenlenen öğrenim yaşantıları kavram gelişimini desteklemeli; bilinenden bilinmeyene (yeni durumlara), somut deneyimlerden soyut kavramlara doğru hazırlanmalıdır. Okulöncesi çağında çocuk, somut düşünme dönemindedir. Ancak beş duyu ile algıladıklarını ilişkilendirebilir. Bu dönemde soyut düşünmeye eğilim yeterli değildir. Çocuk yalnızca “Matematik” ve “Dil” simgelerini tanımaya başlar.
- Çocuğun sosyokültürel yaşantısına, bulunduğu çevreye, edindiği deneyimlere uygun materyallerin ve araştırmaların kavram oluşmasına katkısı daha fazladır.

Bu nedenle bu etkinliklerde “yakından uzağa” ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.

- Her çocuğun kendine ait öğrenme biçimi vardır. Birine uygun olan diğerine zor gelebilir. Bu nedenle bireysel özellikler dikkate alınmalıdır.
- Yapılacak çalışmalarda öğrenmenin sonucundaki kazanımlardan çok, öğrenme sürecinin daha önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Örneğin, Çocuk bir sorununu çözerken, (deneme, yanlış, sistematik çözümler vb.) ne şekilde çözeceği, olumlu veya olumsuz sonuç elde etmesinden daha önemlidir.

2.2. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Özelliklerine Uygun Araç Gereçler

Öğrenme ve eğitimin önemli aşamalarından biri de çocuğun okulda neler öğrenmesi gerektiğidir.

- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını oluştururken çocuğu merkeze alıp, önceleri üç boyutlu çalışmalarla (Çocuğun parmağını önce kendi bedeni üzerinde, sonra havada, farklı zeminlerde değişik şekiller oluşturur.) daha sonra tek boyutlu çalışmalarla; yani kâğıt üzerine kalem veya pastel, mum boya ile yapılacak kavram gelişimlerine yardımcı ve konularla ilgili faaliyetlerdir. Bu çalışmalar; olayları, nesnelere tanıma, eşleştirme, farklılıkları ayırt etme, parça bütün, olay sıralaması ve sınıflandırma gibi etkinliklerdir.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının özelliklerine uygun araç gereçler çocuğun yaş, olgunluk, ilgi, ihtiyaç ve gelişim düzeyine göre belirlenmelidir.
- Öğretmen, eğitim yılı başlarken yapacağı planlamalarda, amaçlara uygun araç gereçleri de düzenlemelidir. Çocuğun bütün yeterlilik alanları dikkate alınarak hazırlık oluşturulur.
- 0-6 yaşlarında çocuk bir taraftan topluma uyum sağlamaya, diğer yanda benliği gelişmeye başlar. Bu dönemde kullanılacak araçlardan biri de tahta, beyaz ve renkli tebeşirler veya kalemlerdir. Çocuk bu aracı uzun süre kullanabilecektir.
- Okuldaki araç gereçler, çocuğun gelişimine uygun, dayanıklı, tehlike içermeyen, ekonomik olan (okulda ya da evde hazırlanabilen) gerektiğinde satın alınabilecek türde olmalıdır.
- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının özelliklerine uygun, araç gereçler ne çocuğun ilgisini çekmeyecek kadar basit ne de gelişiminin çok üstünde olmalıdır.

Resim 2.2: Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ve araç gereç seçimi

- Çocuğun eğitimine oldukça katkısı olan bu araç gereçleri özenli bir şekilde kullanımı da öğretilmelidir. Bu tür araç gereçler konulara göre, sık sık değiştirilmeli, sınıftaki rafların düzenlenmesi de çocuğun ilgisini çekebilmelidir.
- Araç gereçler sağlam malzemeden, özellikle kavram geliştirici oyunlar, tahta veya mukavvadan hazırlanabilir. Ayrıca artık malzemelerden de (deri, vinlex, pazen, fötr, vb.)
- Kavram geliştirici oyuncaklar tahtadan hazırlanıyorsa iki kat açık renkli boya ile boyanmalı. Kuruyunca istenen çalışma, yağlı boya ile tamamlanmalıdır.
- Araç gereçler, basitten zora doğru bir sıra izlenerek hazırlanmalıdır. Kavram geliştirici çalışmalar için seçilen resimler, sade, kolay ve anlaşılır olmalıdır.
- Kavram geliştirici oyuncağın yapımında mukavva kullanılıyorsa resimlerini sulu boya, guaj boya, keçe uçlu kalemle de boyanabilir.
- Kavram geliştirici çalışmalar için hazırlanan araç gereçler fazla renkli, karışık şekilde boyanmamalıdır. Bazen, hazırlanan araç gereçlerde iki renk kullanmak daha etkili olacaktır. Örneğin; siyah- beyaz vb.
- Bu etkinlikleri hazırlarken, dayanıklı malzemelerden ahşap ya da karton kullanılabilir. Kartonun çift kat kullanılması zamanla kıvrılmalarını önler.
- Hazırlanacak oyun araçlarının boyutları kullanıma uygun olmalıdır. Çocuk için tehlike içermedikçe, çeşitli büyüklükte hazırlanabilir.
- Araçlara çizilen resimler karmaşık olmamalıdır. Sade, anlaşılır, çocuğun algılayabileceği nesnelerin resimleri çizilmelidir.
- Karton veya tahta malzeme üzerine eski dergi ve hikâye kitaplarındaki resimler kesilerek yapıştırılabilir.
- Ahşap malzeme de kullanılan boyaların sağlığa zararlı olmamasına dikkat edilmeli, vernik kullanılmamalıdır.

Resim 2.3: Renk kavramı ile ilgili oyuncak

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının özelliklerine uygun araç gereçler şunlar olabilir:

- Çeşitli geometrik şekillerde plastik bloklar
- Birbirine geçme veya üst üste yığmada kullanılabilen çeşitli renklere ve boylarda plastik kalıplar
- Çocukluların algılama gücünü geliştiren oyuncaklar
- Plastik harfler ve rakamlar
- Manyetik harfler ve rakamlar
- Karton harfler ve rakamlar
- Harfler ve rakamları içeren lastik mühürler
- Basit sözcüklerin yazılı olduğu karton levhalar
- Çeşitli bulmaca oyuncakları

- Matematik sayı kavramları için gerekli araçlar (renkli çubuklar, boncuklu sayı tahtası, saat öğrenmek için masa saati, abaküs vb.)
- Bilimsel oyuncaklar (mıknatıs, büyüteç, dürbün vb.)
- Resimli ekleme oyuncaklar
- Çeşitli tahta oyuncaklar (birbirine geçmeli)
- Kurgu oyuncaklar (ekleme oyuncaklar, tahta küpler)
- Minyatür oyuncaklar (Özellikle yataktan kalkamayacak hasta çocuklar için uygulanır.)
- Kavram geliştirici kitaplar

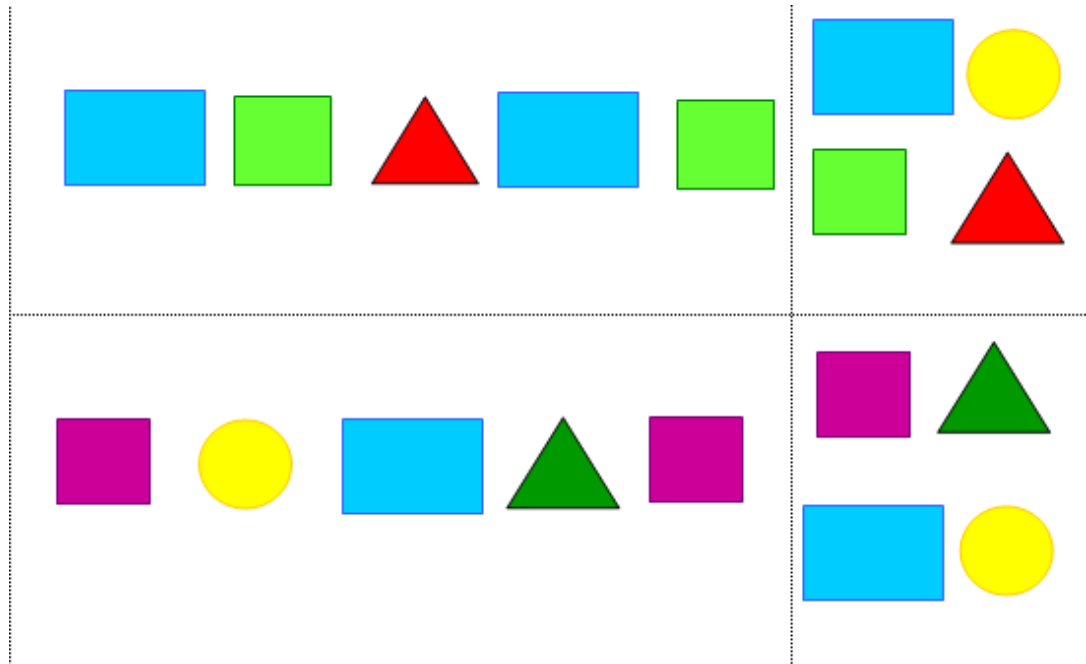

Resim 2.4: Kitap ve çocuk

2.3. Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İçin Etkinlikler Hazırlamak

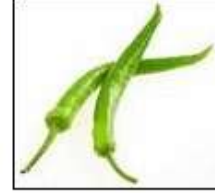
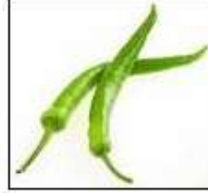
Aşağıda okuma-yazmaya hazırlık etkinliklerine örnekler verilmiştir. Uygulama yapılacak sayfa, çocuklar tarafından incelendikten sonra öğretmen “Resimde neler görüyorsunuz? Neler yapıyorlar? Neler konuşuyor olabilirler? Siz olsaydınız nasıl konuşurdunuz?” gibi sorular sorabilir. Ses tonlarındaki farklılıkları dikkate alarak konuşmaları istenebilir. Ayrıca çocuklara “Bu yazıda (yönerge gösterilerek) ne yazıyor olabilir?” diye sorularak çocukların problem çözmelerine rehberlik yapılabilir. Her etkinlik için mutlaka amaçlar ve kazanımlar belirlenerek yazılır. Amaçlara, kazanımlara, konuya, çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun olarak etkinlik belirlenerek çocuklara uygulanır.

Yönerge: Aşağıdaki nesnelerin renk ve şekillerini söyle. Sıranın sonuna hangi renk ve şekil gelmeli bul. Yuvarlak içine al.

Etkinlik: Eşini Bul

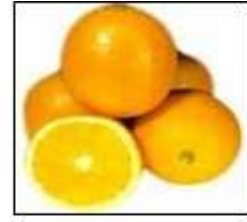
➤ Sebze Kartları

➤ **Meyve Kartları**

Etkinlik Adı: Taşıtları Tanıyalım

Etkinlik Türü: Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları
(Türkçe Dil Etkinlikleri-Drama Etkinlikleri)

AMAÇ VE KAZANIMLAR

Bilişsel Alan

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme
Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme
Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne/durum/olay üzerine yoğunlaştırır.

Amaç 6. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre gruplayabilme
Kazanımlar

1. Varlıkları şekillere göre gruplar.
2. Varlıkları büyüklüklerine göre gruplar.
3. Varlıkları kullanım amaçlarına göre gruplar.

Amaç 18. Problem çözebilme
Kazanımlar

1. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir
2. Çözüm yolları içinden en uygun olanları seçer.
3. Seçilen çözüm yollarını dener.

Dil Alanı

Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme
Kazanımlar

1. Dinlerken/konuşurken göz teması kurar.
2. Sohbeta katılır.
3. Belirli bir konuda konuşmayı başlatır.

Amaç 8.Görsel materyalleri okuyabilme
Kazanımlar

1. Görsel materyalleri inceler.
2. Görsel materyaller ile ilgili sorular sorar.
3. Görsel materyaller ile ilgili sorulara cevap verir.

Materyaller: Eski ve yeni modellerde araba, uçak, helikopter, otobüs, bisiklet, deniz botu, gemi, tren resimlerini gösteren kartlardan beşer adet (Resimlerin altına ulaşım aracının adı yazılmalıdır.)

➤ **Öğrenme süreci**

- Eğitimci çocuk sayısı kadar yeni model gemi, tren, uçak, araba kartlarını bez keseye koyar. Her çocuk keseden bir kart seçer. Aynı kartı seçen çocukların grup olması istenir.
- Her gruba birer adet eski ve yeni; araba, uçak, helikopter, otobüs, bisiklet, deniz botu, gemi, tren resimlerini gösteren kartlar dağıtılır. Eğitimci gruplardaki çocuklara taşıtlarla ilgili sorular sorarak çocukların görüşlerini alır.
- Çocuklara “Sizlere taşıtlarla ilgili bazı yönergeler vereceğim, verdiğim yönergelere göre taşıtları gruplandırmanızı istiyorum.” denir.
- Aşağıdaki yönergeler sırayla çocuklara verilir. Çocuklardan verilen yönergeye göre taşıtları sınıflandırmaları beklenir. Her yönergeden sonra eğitimci grupların taşıtları nasıl gruplandığını kontrol eder.
 - Eski model araçların hangileri olduğunu bulun.
 - Yeni model araçların hangileri olduğunu bulun.
 - Suda giden ulaşım araçları ile gitmeyenlerin hangileri olduğunu bulun.
 - Yirmi kişiden fazla yolcu taşıyabilen araçları bulun.
 - Çok az yolcu taşıyabilen araçların hangileri olduğunu bulun.
 - Hangi araçlarla bir aile markete gidebilir hangileri ile gidemez?
 - Suda giden araçların hangileri olduğunu bulun.
 - Karada giden araçların hangileri olduğunu bulun.
 - Havada giden araçların hangileri olduğunu bulun.

Tüm gruplandırmalar bittikten sonra çocuklardan yönergeye uygun olan araçlardan birini seçerek taklit etmeleri istenir. Örnek olarak; “suda yüzen araçlar” çocuklardan araçları taklit ederken nereye gittiklerini hayal etmeleri ve arkadaşlarıyla hayallerini paylaşmaları istenir.

- Etkinlik tamamlandıktan sonra çocuklara aşağıdaki sorular sorulur.
 - Siz hangi taşıtlara binmediniz?
 - Sizden istediğim hangi durumla ilgili kartları bulmakta güçlük çektiniz?

Etkinlik Adı: Ritmi Keşfedelim

Etkinlik Türü: Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları
(Müzik Etkinlikleri-Oyun Etkinlikleri)

AMAÇ VE KAZANIMLAR

Bilişsel Alan

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne/durum/olay üzerine yoğunlaştırır.

Amaç 11. Günlük yaşamda kullanılan belli başlı sembolleri tanıyabilme

Kazanımlar

1. Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.
2. 10 içindeki rakamları okur.

Dil Alanı

Amaç 8. Görsel materyalleri okuyabilme

Kazanımlar

1. Görsel materyalleri inceler.
2. Görsel materyaller ile ilgili sorulara cevap verir.

Psikomotor Alan

Amaç 1. Bedensel koordinasyon gerektiren hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Sözel yönergelere uygun olarak ısınma hareketleri yapar.
2. Araç kullanılarak koordineli ve ritmik hareketler yapar.

Sosyal Duygusal Alan

Amaç 6. Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme

Kazanımlar

1. Gerektiğinde lideri izler.
2. Grup etkinliklerinin kurallarına uyar.

Amaç 11. Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme

Kazanımlar

1. Estetik bedensel hareketlerle yürür/dans eder.
2. Çeşitli materyal kullanarak ritim oluşturur.

3. Çeşitli sesleri kullanarak müzik oluşturur.

Materyaller: Eğitimiçi çocuk sayısı kadar marakas, 5x5 cm boyutlarında her rakamdan birden fazla olmak üzere 1’den 5’e kadar rakamların yazılı olduğu kartlar, kese

Öğrenme süreci

- Eğitimiçi çocuk sayısı kadar marakası olarak sınıfın uygun yerine daire olacak biçimde yerleştirir. Çocuklardan müzik aletlerinin etrafında daire olmalarını ister. Daha sonra çocuklara bir müzik dinleteceğini ve müzik eşliğinde dans etmelerini, müzik kapatıldığında ise her bir çocuğa bir marakasın önünde durmaları gerektiği söylenir. Çocuktan hangi marakasın önünde ise o marakası çalmasını ve müzik tekrar açıldığında olduğu yere marakası bırakmasını ister.
- Oyun birkaç defa tekrarlandıktan sonra çocuklardan önlerindeki marakasları almalarını ve yan yana sıra olmalarını ister. Eğitimiçi daha önceden hazırlamış olduğu 1’den 5’e kadar rakam kartlarını bir keseye koyar. Keseden her çocuğun bir kart çekmesini ve önüne koymasını söyler.
- Eğitimiçi çocuklara ellerinde hangi müzik aletlerinin olduğunu ve önlerinde hangi rakamların bulunduğunu sorar ve kısa bir sohbet eder. Eğitimiçi kendi için hazırlamış olduğu rakam kartlarını göstererek hangi kartı gösterirse, aynı kartın bulunduğu çocukların kartta yazan rakam sayısınıca ellerindeki marakasları çalmalarını söyler.
- Bütün rakamlarla çalışıldıktan sonra aynı anda birden fazla rakam kartını göstererek çocukların marakasları çalmalarını ister . Bu şekilde rakamların sayısı artırılarak etkinlik sonlandırılır.

Etkinlik tamamlandıktan sonra çocuklara aşağıdaki sorular sorulur.

- Hangi rakamlarla çalışıldı?
- Hangi müzik aleti kullanıldı?
- En çok marakası kaç kez çaldınız?

ÖNERİ

Etkinlik çocukların gelişim düzeyi ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre daha fazla rakam kartları ile de tekrar edilebilir.

Etkinlik Adı: 1. Sözlüğe Bak, 2. Sözlüğü Bul

Etkinlik Türü: Okuma-Yazmaya Hazırlık çalışmaları (Türkçe Dil Etkinlikleri)

AMAÇ VE KAZANIMLAR

Bilişsel Alan

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne/durum/olay üzerine yoğunlaştırır.

Amaç 16. Belli durum ve olaylarla ilgili neden sonuç ilişkisi kurabilme

Kazanımlar

1. Bir olayın olası nedenlerini söyler.
2. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.

Dil Alanı

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
3. Konuşurken sesinin tonunu işitebilir biçimde ayarlar.
4. konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını uygun olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dilbilgisi kurallarını uygun konuşur.

Amaç 6. Sözcük dağarcığını geliştirebilme

Kazanımlar

1. Dilediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder.
2. Yeni sözcüklerin anlamlarını sorar.
3. Verilen sözcüğün anlamını açıklar.
4. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.

Materyaller: Üzerlerinde “taze, bayat, yaşlı, genç, derin, sığ, parlak, sivri, küt, ıslak, kuru, ince, kalın, geniş, dar, ağır, hafif, tek, çift, kalabalık, تنها, ön, arka, sesli, sessiz, düzenli, dağınmık” sözcüklerinin yazılı olduğu çocuk sayısı kadar kartlar

Öğrenme süreci:

- Eğitimci üzerlerinde “taze, bayat, yaşlı, genç, derin, sığ, parlak, sivri, küt, ıslak, kuru, ince, kalın, geniş, dar, ağır, hafif, tek, çift, kalabalık, تنها, ön, arka, sesli, sessiz, düzenli, dağınmık” sözcüklerinin yazılı olduğu çocuk sayısı kadar kart hazırlamıştır ve kartları kesenin içerisine koymuştur.
- Sırayla çocuklardan biri kesenin içerisinden bir kart seçer. Eğitimci seçilen kartta yazılı olan sözcüğü çocuklara okur.
- Çocuktan sözcüğün anlamına uygun olarak başka bir sözcükle birlikte kullanması istenir. Örnek olarak; çocuğun seçtiği kartta “taze” yazıyordu. Çocuk bu sözcüğü kullanarak “taze ekmek” diyebilir.
- “Taze ekmek” diyen çocuk bir arkadaşına dokunarak yerine oturur. Dokunduğu arkadaş kutudan bir art seçer. Çocuk karttaki sözcüğü kullanarak bir sözcük çifti oluşturur. Etkinliğe bu şekilde devam edilir.
- Etkinlik tamamlandıktan sonra çocuklara aşağıdaki sorular sorulur.
 - Seçtiğiniz karttaki sözcükle kullanılan hangi sözcüğü bulmakta güçlük çektiniz?
 - En anlamsız sözcük çifti hangisidir?

ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

Etkinlik: Sorumluluk Takvimi

Uygulama: Öğretmen çocukları için aylık bir takvim oluşturur. Bu takvimde her gün için evde yapması gereken, okula getirmesi gereken vb. küçük sorumluluklar bulunur (Örnek: Bugün okula gelirken büyük bir nesne getir, fasulye çimlendirme deneyini evde yap, sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşmayı unutma). Aileden destek alınarak çocuğun takvimde o gün için kendisinden beklenen davranışı gerçekleştirmesi beklenir.

Etkinlik: Zamanı kullanalım

Uygulama: Çocuklar dörderli gruplara ayrılırlar. Her grup yapmak istediği puzzle seçer.

Öğretmen başla dediği zaman her grup puzzle yapmaya başlar. Puzzle önce tamamlayan grup puzzle yapımında daha hızlı olmak için nasıl bir yol izlediklerini anlatır.

NOT: Her puzzle başarısında puzzle parça sayısı arttırılabilir.

Etkinlik: Giy-Çıkar

Uygulama: Öğretmen bir sepet içinde çeşitli giysileri sınıfa getirir. Çocuklarla giysileri giyme çıkarma denemeleri yaparlar. Düğmeli, fermuarlı, bağcıklı farklı özelliklerdeki giysiler ile ilgili çalışmalar yapılır.

Akademik Beceriler**Etkinlik: Boncuk Dizelim**

Uygulama: Çocuklar üç farklı renk boncuk kullanarak bir sıralama oluştururlar. Bu sıralamayı kullanarak ipe bu boncukları dizerler. Bu sıralamayı takip ederek kolyelerini tamamlarlar.

Etkinlik: Farklı Olanı Bul

Uygulama: Öğretmen çocuklar için çeşitli nesne dizileri olan kartlar hazırlar. Sağdan sola doğru tek tek nesnelerin isimlerini söylemelerini ve dizi ile ilgisi olmayı bulmalarını ister.

Etkinlik: Aynısını Yapalım

Uygulama: Öğretmen farklı renklerdeki fon kartonlarından çocuklarla birlikte farklı renk ve boyutlarda geometrik şekiller keser. Her çocuk için bolca hazırlanan geometrik formlar çocuklara dağıtılır. Öğretmen kendi kartları ile pano üzerinde aynı renk ve boyutlarda iki farklı geometrik şekil kullanarak bir örüntü oluşturur; çocuklardan aynısını kendi şekillerini kullanarak yapmalarını ister. Verilen örüntüleri farklı renk ve boyutlar kullanarak aşama aşama karmaşıklaştırır. Bir başka aşamada örüntü sonuna gelmesi gereken şekli bulmaları ya da arada eksik bırakılan şekli bulup tamamlamaları istenebilir.

Duyular**Etkinlik: Duyu Kartları**

Uygulama: Öğretmen, farklı dokunsal özellikteki materyallerden minik dokunma kartları hazırlar. Örnek: yünlü, tüylü kumaşlar, naylon, zımpara kâğıdı vb. Bunları bir torbanın içine atar. Aynı kartların daha büyük boyutlu olanlarını ise yere dizer. Her çocuk ayakkabılarını ve çoraplarını çıkartır. Çocuklardan birinin gözleri yumuşak bir kumaşla bağlanır. Çocuk çıplak ayağı ile yerdeki kartlara basarak dokusunu anlamaya çalışır; diğer taraftan aynı dokulu kartı torbanın içinden eli ile dokunarak bulmaya çalışır.

Etkinlik: Dokulu Hamurlar

Uygulama: Öğretmen, çocuklar için farklı renklerde hamurlar hazırlar. Ayrıca bu hamurların farklı bir özelliği daha vardır. İçlerine farklı büyüklüklerde taneli malzemeler karıştırılmıştır. Örnek: Pirinç, kum, mercimek vb. her birinin dokusu ve yoğunluğu farklıdır. Çocuklardan bu hamurlara gözleri kapalı olarak dokunmaları ve hissettiklerini söylemelerini ister. Daha sonra her çocuk hamurları kullanarak kendi heykelini yapar.

Duygular**Etkinlik: Ali ve Ayşe'nin Duyguları**

Uygulama: Çocuklara duygu ifadelerinin olduğu çalışma sayfaları dağıtılır. Öğretmen bir öykü anlatır. Öyküde Ali yanlışlıkla Ayşe'ye vurur ve Ayşe'de ağlamaktadır.

Öğretmen çocuklardan öykü sırasında kahramanların yüz ifadelerinin nasıl olması gerektiğini çalışma sayfasında işaretlemelerin ister.

Etkinlik: Duygu Tekerlemesi

Uygulama: Öğretmen çocuklarla tekerlemeyi tekrarlarlarken uygun duygusal ifadeleri taklit etmelerini ister.

1, 2, 3, 4, 5, 6 delindi pabucumun altı

7, 8, 9, 10 açıldı televizyon

Çizgi film çok komikti hah hah hah

Hasta çocuk çok üzdü beni ühü ühü ühü

Maymunlar çok ilginçti uuu, uuu, uuu

Ne yazık ki uyukum geldi (Esneme taklidi)

Size iyi geceler, yatağım beni bekler

Projeler

Etkinlik: Karıncalar

Uygulama: Öğretmen çocuklardan evlerinde karıncalarla ilgili araştırma yapmalarını ister. Ertesi gün getirilen materyaller incelenir; “neye benzedikleri, nerede yaşadıkları, en belirgin özellikleri, başka benzer hayvanlar, böcekler var mıdır?” tartışılır.

Çocuklarla karıncalarla ilgili belgesel izlenir. Bir karınca yuvası incelenir.

Karıncalar, yaşam yerleri vb. hakkında posterler hazırlanır.

Etkinlik: Dikkatli Dinle

Uygulama: Öğretmen çocuklarla halka şeklinde oturur. Gruptan bir çocuğa tek eylem içeren bir komut verir “Örnek: Zıpla”. Her çocuk için farklı tek eylem cümlesi tamamlanır. İkinci turda iki eylem istenir. “Örnek: Kırmızı bir makas getir ve üçe kadar say.” sırayla istenen eylemlerin sayısı giderek arttırılır. Çalışma sırasında öğretmen isteğini sadece bir kere söyler ve tekrarlamaz. Çocukların çok iyi dinlemeleri gerekmektedir.

Etkinlik: Sinema Salonu

Uygulama: Öğretmen çocuklardan gözlerini kapamalarını ve bir sinema salonunda olduklarını hayal etmelerini; yanlarında oturan arkadaşlarına bir şeyler söylemeleri gerektiğini ve nasıl söyleyeceklerini düşünmelerini ister. Çocuklar gözlerini açınca denemeler yapılır. Ardından çocuklardan gözlerini kapamalarını, sahnede olduklarını ve mikrofonlarının olmadığını hayal etmelerini ister. Seyircilerin sizi duyabilmesi için nasıl şarkı söylemeleri gerektiğini düşünmelerini ister. Çocuklar gözlerini açınca denemeler yapılır.

Etkinlik: Şehrimize Turist Gelmiş

Uygulama: Öğretmen çocuklarla birlikte bir mizansen oluşturur. “Şehrimize bir turist grubu gelmiştir. Şehrimizi tanımak istemektedirler. Onlara hangi şehre geldiklerini söyleyelim. Şehrimizin adının hangi sesle başladığını yüksek sesle seslendirelim. Onlara şehrimizin adının ilk sesi ile başlayan hediyeler verelim. Onlara vereceğimiz hediyelerin adlarını yüksek sesle söyleyelim.”

Etkinlik: Papağan Olalım

Uygulama: Öğretmen çocuğa bir kelime söyler ve tekrar etmesini ister (Örnek: Sarı). Daha sonra iki kelime söyleyerek tekrar etmesini bekler (Örnek: Sarı, arı). Kelime sayısı arttırılarak çocuktan aynı sıralamayı yapması beklenir. Başlangıçta birbirinden bağımsız kelimeler seçilirken, ilerleyen aşamalarda aynı kavramla ilgili kelimeler, kafiyeli kelimeler seçilebilir. İşitsel hafızayı desteklemek amacıyla yapılan etkinlik cümlelerle sürdürülür.

Etkinlik: Şair Olalım

Uygulama: Öğretmen bir kelime söyler. Çocuklarla aynı sesle başlayan nesnelere isimlerini bulmaya çalışırlar. Daha sonra buldukları kelimeleri kullanarak bir şiir oluşturulur.

Etkinlik: Düğme

Uygulama: Öğretmen elindeki düğmeyi çocuklara gösterir. Öğretmen çocuklardan düğme ile ilgili akıllarına gelen şeyleri söylemelerini ister. Örneğin, kırmızı düğme, palto düğmesi, elektrik düğmesi, ocak üzerindeki düğme, daire şeklindeki düğme vb. Çocukların söyledikleri bir tahta üzerine resimlenerek listelenir. Daha sonra çocuklardan bu listede yer alan şeylerden en az iki tane seçmesi istenir. Öğretmen bu kelimeleri kullanarak bir öykü yazacaklarını söyler. Öykünün kahramanı belirlenir. Öğretmen öyküyü başlatır. Sırayla çocuklara söz verilerek çocukların seçtikleri kelimeleri cümle içinde kullanarak öyküyü sürdürmelerini sağlar.

Etkinlik: Vücut Sesleri

Uygulama: Öğretmen, çocuklara vücudumuzu kullanarak müzik yapacaklarını söyler. Eller, ayaklar, bacaklar ve göğse vurularak ritim oluşturulur. Öğretmen çocukların karşısında, önce basitten ve sadece vücudun bir parçasıyla başlayarak ritim tutar, gittikçe zor ve karmaşıklaşarak, vücudun birçok parçasını işe koşar ritmi güçleştirir. Çocukların ritme uymasını ve dinlemesini sağlayıp dikkat çalışmasını da yürütmüş olur.

Etkinlik: Tıraş Köpüğü

Uygulama: Duvara yapıştırılan kraft kâğıdı üzerine bol miktarda traş köpüğü sıkılır. Çocuklarda ellerini ve parmaklarını kullanarak traş köpüğü üzerinde şekiller, çizgiler ve resimler yapmaları istenir. Bu çalışma çocukların keyifle ve eğlenerek yaptıkları bir çalışma olup, yazma becerisinin gelişimi için yön gösterici olarak çeşitlendirilerek kullanılabilir.

Etkinlik: İplerle Çizgiler Oluşturma

Uygulama: Öğretmen çeşitli uzunlukta ve kalınlıkta ipleri göstererek (renkli çamaşır ipleri, kalınlıkları farklı organlar, vb.) bu ipler ile çizgi çalışması yapıp yapamayacağımızı

sorar ve gelen yanıtlardan sonra; ipleri kullanılarak dik, eğik, dalgalı, zikzak, köşeli, daire, sarmal gibi şekiller oluşturularak, çizgi çalışmaları çocuklar tarafından gerçekleştirilir.

Etkinlik: Bedenle Çizgiler Oluşturma

Uygulama: Çocuklarla çizgiler hakkında (özellilikleri, nasıl oldukları, benzedikleri nesnelere- şekiller- hayvanlar) sohbet edilir ve bu şekilleri vücudumuzla oluşturabilir miyiz? Sorusu sorularak yanıtları alınır. Daha sonra çocuklara vücudumuzla; dik çizgi yapalım, yatay çizgi olalım, haydi köşe oluşturalım, şimdi dalgalı çizgi olalım, küçükten başlayan ve gittikçe büyüyen bir sarmal yapalım şeklinde yönergeler verilerek tek tek ya da grup oluşturularak çizgi çalışmaları yaptırılır.

Etkinlik: Heykel Ol Bozulan Heykeli Düzelt

Uygulama: Öğretmen bir hareketli bir de sakin öğrenci seçer; sınıftaki diğer öğrencilerden birer heykel olmaları istenir. Hareketli çocuk öğretmenin komutu ile heykelleri bozar; diğer çocuğun ise bu heykelleri tekrar eski haline getirmesi gerekmektedir.

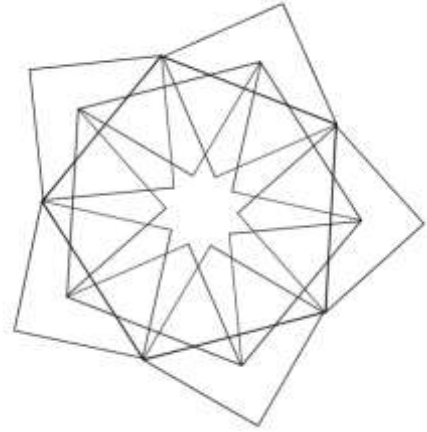
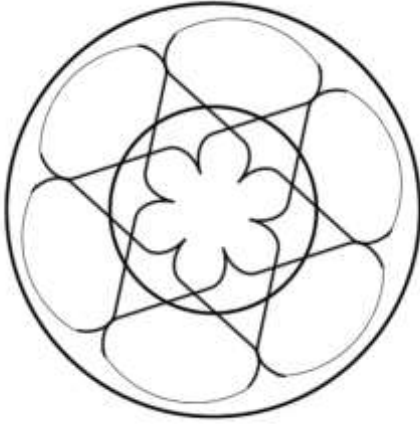
Etkinlik: Tren

Uygulama: Öğretmen sınıfta bazı değişiklikler yapar. Ardından çocuklarla birlikte bir tren oluşturur. Çocuklara “Bir geziye çıkıyoruz. Her durakta farklı maceralar bizi bekliyor” der. Tren hareket eder. Öğretmenin seçtiği yerde durur; çocuklardan durdukları köşedeki ayrıntılara dikkat etmeleri istenir. Öğretmenin buldukları köşedeki ayrıntılarla ilgili sorusunu cevaplayabilen çocuk alkışlanır. Çocuklar tekrar trene binerler ve yola devam ederler.

Görsel Algı Çalışmaları

Etkinlik: Mandala

Uygulama: Öğretmen çocuklara mandala çalışmaları dağıtır. Mandala çalışmaları bir merkezden başlayarak dışa doğru boyanan, dairesel formun içine yerleştirilmiş resim çalışmalarıdır. Belli bir ritimle tekrarlanan formlar yer alır. Benzer formların da tekrarlanan renklerle boyanması gerekir. Sakin bir ortamda öğretmen tarafından belirlenmiş süre için de tamamlanması gerekir. Çalışma sonrasında mandala sayfası hakkında sohbet edilir. Hangi renklerin kullanıldığı, kaç nesne olduğu vb.

Etkinlik: Labirentler

Uygulama: Öğretmen labirent çiziminin olduğu sayfaları çocuklara verir. Başlangıç noktasından labirentin çözümüne giden çizgiyi çizmelerini ister. Başlangıçta tek çıkışlı yapılan çalışmalar ilerleyen sayfalar farklı sayıda çıkışı, doğru ve yanlış çıkışların olduğu, iki farklı çıkıştan en uzun ve en kısa yolun gösterildiği çalışmalarla devam ettirilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitim kurumlarından, ailelerden, kitapçılardan ve oyuncakçılardan çocukların okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını ve araç gereçleri araştırınız. Bu araç gereçlerin fotoğraflarını içeren bir dosya oluşturunuz. Dosyanızdan seçtiğiniz bir okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygulayınız. Etkinliğinizi uygularken fotoğraf çekiniz. Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor haline hazırlayınız. Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında planlanmasında dikkat edilecek noktaları inceleyiniz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında planlanmasında dikkat edilecek noktaları dikkatli olarak araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında çocukların özelliklerine uygun araç gereçleri inceleyiniz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında çocukların özelliklerine uygun araç gereçleri dikkatli ve istekli olarak araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını inceleyiniz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını dikkatli, titiz ve objektif olarak araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç gereçleri inceleyiniz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç gereçleri dikkatli, titiz ve objektif olarak araştırınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç gereçleri fotoğraflarını çekiniz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun araç gereçleri fotoğraflarını yaratıcı, estetik ve dikkatli olarak çekiniz.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun etkinlik örneklerini ve araç gereçleri fotoğraflarını içeren bir dosya oluşturunuz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına uygun etkinlik örneklerini ve araç gereçleri fotoğraflarını içeren bir dosyayı dikkatli, titiz ve objektif olarak oluşturunuz.
➤ Hazırladığınız dosyadan bir okuma-yazmaya hazırlık çalışması seçiniz.	➤ Hazırladığınız dosyadan bir okuma-yazmaya hazırlık çalışması dikkatli, titiz ve objektif olarak seçiniz.
➤ Seçtiğiniz okuma-yazmaya hazırlık çalışmasının hedefini ve yönergesini belirleyiniz.	➤ Seçtiğiniz okuma-yazmaya hazırlık çalışmasının hedefini ve yönergesini dikkatli olarak belirleyiniz.
➤ Sececeğiniz okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygulayınız.	➤ Sececeğiniz okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara temiz, düzenli, titiz ve dikkatli olarak uygulayınız.
➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken iyi iletişim kurunuz.	➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken iyi dikkatli, istekli iletişim kurunuz.

<p>➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken fotoğraf çekiniz.</p>	<p>➤ Okuma-yazmaya hazırlık çalışmasını çocuklara uygularken fotoğrafları yaratıcı, estetik, istekli, dikkatli olarak çekiniz.</p>
<p>➤ Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde hazırlayınız.</p>	<p>➤ Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde istekli, yaratıcı ve estetik olarak hazırlayınız.</p>
<p>➤ Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.</p>	<p>➤ Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla istekli, yaratıcı ve estetik objektif olarak paylaşınız.</p>
<p>➤ Hazırladığınız dosyanızı ve sununuzu diğer arkadaşlarınızın hazırladıklarıyla benzerliklerini ve farklılıklarını karşılaştırınız.</p>	<p>➤ Hazırladığınız dosyanızı ve sununuzu diğer arkadaşlarınızın hazırladıklarıyla benzerliklerini ve farklılıklarını objektif olarak karşılaştırınız.</p>

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Akran gruplarının, öğrenme biçimleri daima aynıdır. Birine uygun olan hepsine uygundur.
2. () Kavram gelişimi için düzenlenen öğretim yaşantıları bilinenden, bilinmeyene, somut deneyimlerden soyut kavramlara doğru hazırlanmalıdır.
3. () Çocuk, okuma, yazmaya hazırlık çalışmalarını grubun hızına göre öğrenmelidir.
4. () Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları basitten zora doğru hazırlanmalıdır.
5. () Öğrenmenin kalıcı olması için alıştırmalarda öğretmen aktif olmalıdır.
6. () Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları sadece bireysel olarak planlanmalıdır.
7. () Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarda çocuğun sosyokültürel yaşantısına uygun etkinlikler alınmalıdır.
8. () Öğretmenin çocuklara çalışmalara başlamadan önce nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi vermesine gerek yoktur.
9. () Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları sadece grup çalışmaları olarak planlanır.
10. () Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ihtiyaç duyulmaz.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir "Modül Değerlendirme" ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Kavram geliştirici oyuncaklar, her etkinliğin içinde dâhil edilerek, eğitim programlarında kullanılabilir.
2. () Okuma-yazma eğitime hazırlık çalışmaları yalnızca basılı materyalleri yorumlayabilme yeteneği ile oluşur.
3. () Kavram geliştirici oyuncaklar hazırlarken sağlam malzeme olan tahta veya mukavvadan hazırlanabilir.
4. () Okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında büyük grupla yapılan deneyimler başarıyı artırır.
5. () Öğretmenin Çocuktaki etkileşimi canlı tutarak, akıl yürütmesine algılama yeteneğini geliştirmesini, çeşitli kavramları oluşturmak üzere düzenlediği planlı faaliyetlere, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları denir.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

6. Çocuğun kalem tutup yazı, şekil, yuvarlak içine alma gibi etkinlikleri yapabilmesi gelişimsel olarak neye bağlıdır?
A) Devinimsel gelişme
B) Dil gelişimine ve sosyal gelişime
C) Zihin gelişimine göz el koordinasyonuna
D) Akıl yürütebilmesine
7. Sınama yanılma öğrenmesi, kaç şekilde yapılır?
A) Direktiften yararlanma, taklitten yararlanma
B) Yalnızca taklitten yararlanma
C) Yalnızca direktiften yararlanma
D) Davranışların gözlenmesi
8. Gestalt psikologlarından Köhler'in deneyleri hangi öğrenmeye ilgiyi arttırmıştır?
A) Sınama yanılma
B) Ezberleme
C) Araçlı öğrenme
D) Kavrayış öğrenmesi
9. "Bütün öğrenmelerde, çeşitli yollarla birey bilgi edinir." Aşağıdakilerden hangisi bilgi edinme yollarından biri değildir?
A) Duygu organları
B) İnsanın güdüleri
C) İnsanın çevresi
D) Kazanılan deneyimler

10. Okulöncesi eğitim kurumlarında, öğretmen, öğrenim yaşantılarını (eğitim durumu) nasıl düzenlenmelidir?
- A) Çocuğun istediğine uygun düzenlenmesi
 - B) Çocuğun başarabileceği biçimde düzenlenmesi
 - C) Çocuğun akranlarıyla temposuna göre
 - D) Çocuğun bulunduğu çevreye göre
11. Kavram gelişimi aşağıdaki gelişim çağlardan hangisinde başlamaktadır?
- A) Erken çocukluk çağı
 - B) Adolosan çağı
 - C) İlkokul başlangıcı
 - D) Erinlik çağı
12. Okulöncesi çocuğun ilkokula başlamadan önce hangi kavramla ilgili yeterince yaşantısı vardır?
- A) Sayı kavramı
 - B) Soyut kavramı
 - C) Renk kavramı
 - D) Mekânda konum

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru
6	Doğru
7	Doğru
8	B
9	A
10	A
11	B
12	B
13	D
14	A
15	A
16	B
17	D
18	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Yanlış
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış
9	Yanlış
10	Yanlış

MODÜL ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEİNİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Yanlış
5	Doğru
6	C
7	A
8	D
9	A
10	B
11	A
12	B

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- ARAL Neriman, Gülen BARAN, Serap ÇİMEN, Şenay BULUT, **Çocuk Gelişimi**, Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- GÖKÇEN Fatma Çiğdem, **Kavramları Tanıyalım**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.
- TEMEL Fulya, Adalet KANDIR, Nilay ERDEMİR, Hale ÇİFTÇİBAŞI KOÇAR, **Proje Yaklaşımı ve Program Örnekleri**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.
- www.ksef.gazi.edu.tr

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ ÜN Kamile, **Aktif Öğrenme**, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir, Mart, 2005.
- ARAL Neriman, KANDIR Adalet, YAŞAR Can Münevver, **Okulöncesi Eğitim**, I, II, Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 1981.
- AYHAN BÜTÜN Aynur, ARAL Neriman, **Erken Çocukluk Döneminde Bilgisayar**, Çoluk Çocuk Dergisi, Ankara, Şubat, 2005.
- BAL Servet, Atik Belma TUĞRUL, **Kavramlarla Tanışalım**, Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 1992.
- BAŞARAN Ethem İbrahim, **Eğitim Psikolojisi**, Emel Matbaacılık, Ankara, 1982.
- BİNBAŞIOĞLU Cavit, **Öğrenme Psikolojisi** Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara, 1976.
- DEMİRAL Özgör, **Okulöncesi Çocukları İçin Oyuncak Yapımı**, Esin Yayınevi, 1989.
- DİLAVER Sebehattin, Fatma ÖZEN, Hayrettin ÖZBEY, **Okul Olgunluğunu Ölçme Testleri**, Sanem Batbaa, Ankara, 1980.
- DİRİM Aygören, **Okul Öncesi Eğitiminde Eğitici Oyuncak Örnekleri**, Esin Yayın Evi, 2001.
- DOPSON Fitzhugh, (Türkçesi) Selvi Seçkin **Baba Gibi Yar Olmaz**, Özgür Yayınevi, 1991.
- DODSON Fitzhugh, (Çeviri) Selvi Seçkin **Ağaç Yaşken Eğilir**, Özgür Yayınevi, İstanbul, 1991.
- GÖKÇEN Fatma Çiğdem, **Kavramları Tanıyalım**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.
- KANDIR Adalet, **Okulöncesi Programlarının Hazırlanması**, Kök Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- KİŞİSEL Elaine, Serap Maktav YILDIRIM, **Bilişsel Etkinlikler, Türkiye’de Okulöncesi Çocuk Gelişimi ve Eğt. Projesi**, MEB Yayınları, İstanbul, 1983.

- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü, **Okulöncesi Eğitim Programları**.
- METİN Nilgün, Betül DİKMEN, Çiğdem ARSEVEN, Belma Atik TUĞRUL, Elif ÜSTÜN, Nilgün UYSAL, **Matematik Öğreniyorum**, Yapa Yayınları, Ankara, 1992.
- MONTESSORİ Maria, (Türkçesi) Yücel Güler **Çocuk Eğitimi**, Özgür Yayınevi. 1992.
- OĞUZKAN Şükran, Yaratıcı **çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar MEB Devlet Kitapları**, Ankara, 1981.
- OĞUZKAN Şükran, Emine TEZCAN, Gülseren TÜR, Özgör DEMİRAL, **Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar**, MEB Devlet Kitapları, 1981.
- OĞUZKAN Şükran, DEMİRAL Özgör, **Okula Hazırlanıyorum**, Yapa Yayınları, İstanbul. 1988.
- OĞUZKAN Şükran, Güler ORAL, **Okulöncesi Eğitim**, MEB Yayınları, Ankara, 1987.
- SÜKAN Zafer, **Ne ekersen onu biçersin**, Redhouse Yayınevi, İstanbul, 1980.
- ŞAHİN Fatma, **Kavram Atlası**, Ya-Pa yayınevi, İstanbul. 2001.
- TEMEL Fulya, Adalet KANDIR, Nilay ERDEMİR, Hale ÇİFTÇİBAŞI KOÇAR, **Proje Yaklaşımı ve Program Örnekleri**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.
- TIĞCI Figen, Funda TAŞDEMİR, **Küçük Adımlar Okul Öncesi Çalışma Defteri 1** küçük adımlar eğitim yayınları, Küçük Adımlar Eğitim Yayınları.
- YALÇINKAYA Tosun, **Eğitici Oyun ve Oyuncak Yapımı** Esin Yayınevi, İstanbul, 1996.
- YAVUZER Haluk, **Çocuk Psikolojisi**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1985.
- ARAL, Neriman, AYHAN BÜTÜN, Aynur, Erken **Çocukluk Döneminde Bilgisayar** Çoluk-Çocuk Dergisi İstanbul, Şubat, 2003.
- GÜLABİOĞLU Çağatay, **Hafıza Oyunları** Çoluk-Çocuk Dergisi İstanbul, Şubat, 2003.
- www.ksef.gazi.edu.tr